Ազգ
Azg armenian daily
15 ՅՈՒՆՈՒԱՐ 1997, ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ #6 (1260)

Պետդուման նորից է ցանկանում պաշտոնազրկել Բորիս Ելցինին

14 ՀՈՒՆՎԱՐ, BBC: Ռուսաստանի խորհրդարանի օրենսդրության հարցերով կոմիտեն ուսումնասիրում է նախագահ Ելցինին առողջական վիճակի կապակցությամբ պաշտոնազրկելու հնարավորության հարցը:

Պետդումայի նախագահ Գենադի Սելեզնյովի խոսքերով Ռուսաստանի սահմանադրությունը հստակ պատասխան չի տալիս, թե ինչպես կարելի է դա իրագործել, սակայն խորհրդարանի շատ պատգամավորներ լրջորեն մտահոգված են նախագահի առողջական վիճակով: Կրեմլի ներկայացուցիչների կարծիքով, այդ առաջարկը, որը ներկայացրել է Պետդումայի անվտանգության հարցերով կոմիտեի նախագահ Վիկտոր Իլյուխինը, քաղաքական սկանդալ առաջացնելու փորձ է: Բորիս Ելցինի ներկայացուցիչը մեկնաբանելով Ռուսաստանի սահմանադրությունն ասաց, թե ինքը երկրի նախագահը միայն, եւ ոչ թե խորհրդարանը, կարող է որոշում կայացնել, թե պետք է Բորիս Ելցինը հեռանա պաշտոնից:

ՄԻՋՊԵՏԱԿԱՆ

Հայաստանն ու Վրաստանը կողմ են էներգակիրների փոխադրմանը

Երեւանում ստորագրվեց հարկային 2 համաձայնագիր

Երեկ կառավարության ընդունելությունների տանը ստորագրվեց հայվրացական միջկառավարական հարկային 2 համաձայնագիր, որոնցից մեկը վերաբերում էր հարկային օրենսդրության պաշտպանությանը, իսկ մյուսը այդ օրենսդրության սահմաններում թույլ տրվող խախտումների դեմ պայքարին: Համաձայնագրերը ստորագրեցին Հայաստանի արտգործնախարար Ալեքսանդր Արզումանյանը եւ Վրաստանի արտգործնախարար Իրակլի Մենաղարիշվիլին: Այդ համաձայնագրերի շրջանակներում երկու երկրների հարկային տեսչությունները կկատարեն նաեւ լրատվական փոխանակում: Նախարարները տեղեկացրին նաեւ, որ նախապատրաստվում է հարկային ոլորտին վերաբերող երրորդ համաձայնագիրը: Նշելով, որ երեւանյան բանակցությունների ընթացքում որեւէ անհամաձայնություն չի արձանագրվել, նրանք մի անգամ եւս վերհիշեցին այն հանգամանքը, որ թե վրաց եւ թե հայ արտգործնախարարները իրենց առաջին այցերը կատարել են համապատասխանաբար Երեւան եւ Թբիլիսի:

Վրաց արտգործնախարարի ասելով, կողմերը նախապատրաստվում են համագործակցելու ոչ միայն ԱՊՀ շրջանակներում, այլեւ էներգետիկայի եւ շրջանային խնդիրների շուրջ: Ալեքսանդր Արզումանյանը նշեց, թե քննարկվել են նաեւ նոր գազատարի կառուցման, նավթամուղի անցկացման, ինչպես նաեւ երկու երկրներով գազի եւ նավթի տեղափոխման հարցերը: «Եվ Հայաստանը եւ Վրաստանը շահագրգռված են իրենց տարածքով էներգակիրների տեղափոխմամբ», ասաց Ալեքսանդր Արզումանյանը:

Ի դեպ, Հայաստանի եւ Վրաստանի էներգետիկայի նախարարությունների միջեւ համագործակցության հարցերը քննարկվեցին նաեւ Իրակլի Մենաղարիշվիլու եւ Լեւոն Տեր-Պետրոսյանի հանդիպման ժամանակ:

Տես ➧ էջ 2

ՓԱՐԻԶ

Ալիեւը փորձում է շլացնել ֆրանսիացիներին

ԳՐԻԳՈՐ ԷՄԻՆ-ՏԵՐՅԱՆ

Փարիզի թերթերից «Ֆիգարոն», կարեւորելով Ադրբեջանի նախագահի պաշտոնական այցը, որի հենց առաջին օրն իսկ ֆրանսիական «Էլֆ Աքիթեն» նավթային ընկերությունը 8 մլրդ ֆրանկ արժողությամբ պայմանագիր ստորագրեց ադրբեջանական «Սոկար» նավթային ընկերության հետ, երեկ մի մեծ թղթակցություն հրապարակեց Բաքվի նավթային ծրագրերի մասին: «Ֆիգարոն» Ադրբեջանն անվանում է «Նոր հեռավոր արեւմուտք» եւ իր ընթերցողներին հիացմունքով հայտնում, որ թեեւ սկզբում ֆրանսիական ընկերություններին չհաջողվեց մտնել Ադրբեջանի նավթը շահագործողների շարքը, սակայն այժմ նրանք էլ՝ ֆրանսիական «Էլֆ Աքիթենը» եւ «Թոթալը» խաղի մեջ մտան: Ադրբեջանի նախագահը պաշտոնական այցի երկրորդ օրը չկարողացավ սակայն նորից զարմացնել եւ հիացնել փարիզցիներին: Այդ օրը նա հաստատեց ֆրանսիացիների միտքը՝ կարդալով «Ադրբեջանը եւ Կովկասը 21-րդ դարի շեմին» վերնագրված երկարաշունչ մի զեկույց: RL-ի թղթակցի վկայությամբ, Ֆրանսիայի միջազգային հարաբերությունների ինստիտուտի կողմից կազմակերպված միջոցառման ժամանակ Հեյդար Ալիեւն իր զեկույցում Հայաստանը ներկայացրեց որպես մի բորբ ագրեսոր, որը օգտվելով մինչալիեւյան դժբախտ Ադրբեջանի անկայուն եւ թույլ մնալուց, գրավել է նրա տարածքի 20 տոկոսը եւ նպատակ ունի Ղարաբաղն իրեն միացնել: Սակայն այժմ, ըստ Ալիեւի, Ադրբեջանի ներքին վիճակը բնութագրվում է կայունություն, բարեփոխումներ, սեփականաշնորհում, հողի բարենորոգում, սահմանադրության ընդունում, ժողովրդավարական գործընթաց, մարդու իրավունքների հարգում հիանալի կարգախոսներով: Դրա շնորհիվ Ադրբեջանում Ալիեւի կարծիքով այժմ խաղաղ գոյատեւում են 3 տարբեր դավանանքների պատկանող քաղաքացիներ՝ մահմեդականներ, հրեաներ, ուղղափառ քրիստոնյաներ: Դրան հակառակ, Հայաստանում այժմ միատարր բնակչություն է: «Հայերը կատարեցին մեծ սխալ, բայց դա նրանց գործն է», բարեհոգաբար ասաց Ալիեւը՝ «մոռանալով» հայտնել Սումգայիթի, Բաքվի, Կիրովաբադի եւ հայկական այլ ջարդերի մասին: Պատմելով Ադրբեջանի հեքիաթային հարստությունների մասին Հեյդար Ալիեւը շեշտեց, որ պատրաստ է ամենալայն չափով ընդլայնել Ադրբեջանի եւ Ֆրանսիայի համագործակցությունը: Ելույթի վերջում, պատասխանելով հարցերին, Ալիեւն ափսոսանք հայտնեց, որ Խորհրդային Միությունից մնացած ժառանգությունը Ադրբեջանին բաժանվել է անարդարորեն, սակայն «արդեն ուշ է»: Պատասխանելով Իրանի հետ Ադրբեջանի ունեցած ներկա հարաբերությունների մասին հարցին, Հեյդար Ալիեւիչը վկայեց, որ այդ հարաբերությունները բարեկամական են, նույնիսկ այն դեպքում, երբ Իրանում նրա կարծիքով բնակվում են շուրջ 25-ից 30 միլիոն ադրբեջանցիներ: «Նրանք Իրանի քաղաքացիներ են: Մենք կողմնակից ենք բոլոր երկրների տարածքային ամբողջականության պահպանման», RL-ի թղթակցի վկայությամբ ասաց Ալիեւը:

Փա՛ռք քեզ, աստված: Իրանցիները հիմա կարող են հանգիստ քնել: Ադրբեջանն այս պահին գոնե նրանց տարածքների նկատմամբ պահանջներ չունի:

ԱՄՆ-ում ՀՀ վարչապետին ճնշելու մասին խոսք լինել չի կարող

Հունվարի 14-ին Փաստ գործակալությունը տարածել է մի հաղորդագրություն, ըստ որի ամերիկյան մի բարձրաստիճան պաշտոնյա հայտարարել է, թե ԱՄՆ-ն ճնշում կգործադրի Համաշխարհային բանկ եւ Միջազգային Արժութային Հիմնադրամ այցելելու նպատակով այս երկրում գտնվող ՀՀ վարչապետ Արմեն Սարգսյանի վրա, որպեսզի նա նպաստի Հայաստանում վաղաժամ խորհրդարանական ընտրությունների անցկացմանը:

ՀՀ կառավարության մամուլի ծառայությունը հայտարարում է, որ այս լուրը անհիմն է: Միացյալ Նահանգներում վարչապետ Արմեն Սարգսյանի ունեցած հանդիպումների ընթացքում քննարկվել է Հայաստանի ներքաղաքական, տնտեսական, սոցիալական կացությանը վերաբերող հարցերի լայն շրջանակ, սակայն որեւէ ճնշման մասին խոսք լինել չի կարող:

ՀՀ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ՄԱՄՈՒԼԻ ԾԱՌԱՅՈՒԹՅՈՒՆ

Խոսե Մարիա Խիլ Ռոբլեսը՝ Եվրախորհրդարանի նախագահ

ՓԱՐԻԶ, 14 ՅՈՒՆՎԱՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Իսպանացի Խոսե Մարիա Խիլ Ռոբլեսը, որը ներկայացնում է քրիստոնեա դեմոկրատների կուսակցությունը, հունվարի 14-ին ընտրվել է Եվրախորհրդարանի նախագահ: Այս պաշտոնում նա փոխարինել է գերմանացի սոցիալիստ Քլաուս Հենշին: Խիլ Ռոբլեսը, որն այժմ 61 տարեկան է, առաջին անգամ Եվրախորհրդարանում ընտրվել է 1989 թվականին եւ մինչեւ վերջին ժամանակներս զբաղեցնում էր փոխնախագահի պաշտոնը: 626 պատգամավոր ունեցող Եվրախորհրդարանի ղեկավարի պաշտոնում նա հայտնվել է սոցիալիստների եւ քրիստոնեա դեմոկրատների աջակցության շնորհիվ, որոնք միասին նրա օգտին տվել են 338 ձայն: Ընդամենը 177 ձայն է ստացել նրա գլխավոր մրցակցուհին՝ Ֆրանսիայի եւ Եվրոպայի արմատականների ներկայացուցիչ Կատրին Լալյումիերը: Եվրախորհրդարանի ներկայիս նախագահը հանդես է գալիս եվրոպային վերաբերող որոշումների ընդունման գործընթացում այս կազմակերպության դերի ակտիվացման օգտին եւ հուսով է, որ բանավեճերը խորհրդարանում «ավելի աշխույժ» կլինեն, իսկ կազմակերպությունն ինքը «ավելի քիչ բյուրոկրատական» կդառնա:

Ռումբեր ՄԱԿ-ի շենքում

ՆՅՈՒ ՅՈՐՔ, 14 ՀՈՒՆՎԱՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Նյու Յորքում ՄԱԿ-ի քարտուղարության համալիրի 38-հարկանի շենքում հայտնաբերվել եւ վնասազերծվել է «փոստով ստացված» երկու ռումբ: Միավորված ազգերի անվտանգության ծառայությունը խստացրել է քարտուղարության շենք մուտք գործելու հնարավորությունը եւ հատուկ միջոցառումներ կիրականացնի ստացվող ամբողջ փոստի ստուգման համար:

Հնդկաստանը չի հրաժարվի միջուկային զենք ստեղծելու իր իրավունքից

ԴԵԼԻ, 14 ՅՈՒՆՎԱՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: «Հնդկաստանը շարունակում է վարել անկախ արտաքին քաղաքական գիծ, որի շրջանակներում հանրապետությունը չի հրաժարվի Հարավային Ասիայում ռազմավարական իրավիճակի վատթարացման դեպքում միջուկային զենք ստեղծելու իր իրավունքից»: Ջալանդհար քաղաքում լրագրողների հետ կայացած հանդիպման ժամանակ այս մասին հայտարարել է արտաքին գործերի նախարար Ինդեր Կումար Գուջրալը:

Ղազախստանը, Ուզբեկստանն ու Կիրգիզիան՝ հավիտյան բարեկամներ

ԲԻՇՔԵԿ, 14 ՅՈՒՆՎԱՐԻ, ՓԱՍՏ: Ղազախստանի, Ուզբեկստանի եւ Կիրգիզիա նախագահները ստորագրեցին հարաբերությունները սերտացնելու «հավերժական բարեկամության» համաձայնագիր, որի շնորհիվ տնտեսական, ռազմական եւ այլ մարզերում եռակողմ համագործակցություն պիտի զարգանա: Երեք երկրները նաեւ խոստացան զինվորական օժանդակություն տրամադրել իրար, եթե նրանցից մեկը ռազմական հարձակման ենթարկվի: Ուզբեկստանի նախագահ Իսլամ Քարիմովը հայտարարեց, թե երեք երկրների միջեւ գործակցությունը պատմական արմատներ ունի, որովհետեւ նրանց քաղաքացիները նույն ցեղի ճյուղավորումներն են:

Թբիլիսիում բացահայտվեց կեղծ դոլար իրացնողների մեծ խումբ

ԹԲԻԼԻՍԻ, 14 ՅՈՒՆՎԱՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Ոստիկանության աշխատակիցները Թբիլիսիում ձերբակալել են կեղծ դոլար իրացնողների մի մեծ խմբի: Ինչպես հաղորդում է «Կավկազպրես» գործակալությունը, ձերբակալվածներից առգրավվել է մի քանի հազար կեղծ թղթադրամ, որոնք նրանք ձեռք են բերել հարեւան երկրներից մեկում: Հետաքննության շահերից ելնելով ոստիկանությունը ձեռնպահ է մնում տվյալ գործով մանրամասն տեղեկություններ հայտնելուց

ԱՆԿԱՐԱ

Թուրքիան իրեն համարում է գերտերություն

ԱՆԿԱՐԱ, 14 ՀՈՒՆՎԱՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Թուրքիայի նախագահ Դեմիրելը հանդիպումներ է անցկացրել վարչապետ Էրբաքանի, փոխվարչապետ Չիլերի եւ գլխավոր շտաբի պետ Քարադայըի հետ: Երկրի քաղաքական ու զինվորական ղեկավարության հետ հանդիպումների ընթացքում քննարկվել է Կիպրոսում ռուսական հրթիռների տեղաբաշխման դեմ դրանց հարվածելու հրաման տալու հարցը: Այդ հանդիպումների ժամանակ նաեւ որոշում է ընդունվել Թուրքիայի ազգային անվտանգության խորհրդի արտահերթ նիստ անցկացնել, որի ընթացքում քննարկվելու է Կիպրոսի հարավում հրթիռների տեղաբաշխման դեմ ռազմական ուժ գործադրելու հարցը: Պետնախարար Աբդուլլահ Գյուլի հայտարարության համաձայն, հույները չեն կարող ապահովել Կիպրոսի անվտանգությունն այդ հրթիռներով, երբ Թուրքիան վճռի գործողությունների դիմել: Գյուլը հույների գործողությունները բնութագրել է որպես սադրիչ եւ ճիշտ է համարել Դեմիրելի այն խոսքերը, որ Թուրքիան Կիպրոսի անվտանգության հարցին վերաբերվում է նույն կերպ, ինչպես որ Հաթայ եւ Անտալիա քաղաքական նահանգների անվտանգությանը: Պետնախարարը հայտարարել է, որ Թուրքիան միշտ էլ առաջին պլանում դնում է իր շահերը, եւ նշել է, որ տարածաշրջանում Թուրքիայի ռազմական գործողությունները չպետք է անդրադառնան նրա միջազգային հարաբերությունների վրա: Գյուլը նշել է, որ Թուրքիան ռազմական տեսակետից շատ ուժեղ երկիր է, եւ Թուրքիայի ուժի հետ հաշվի են նստում միջազգային ասպարեզում:

Ինչպես երեկվա համարում հայտնել էինք գեներալ Քարադայըն այցելել էր Հյուսիսային Կիպրոս

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

Ընթացիկ

Տարին ավարտվեց, եւ 1997 թ. սկսելուց առաջ հասկանալի է 1996-ի «ճերը հաշվելու» անհատների, ձեռնարկությունների, նաեւ նախարարությունների մղումը: Երեկ, օրինակ, արդյունաբերության նախարարությունում հրավիրված ասուլիսում նախարար Աշոտ Սաֆարյանը, տնտեսական կյանքը մեկնաբանելու խնդրում լրատվական միջոցների հաջողություններն արձանագրելուց հետո հանրագումարի բերեց արդյունաբերության ոլորտի «ձեռքբերումներն ու բերացումները» 1996 թ.-ին` ելնելով մակրոտնտեսական հաջորդ ցուցանիշը` միջին աշխատավարձ (12 հազար դրամ), գավոր, ձեռք է բերվել մասնավորապես աշխատատեղերի կրճատման հաշվին (96-ը «փակվել է» 149 հազար աշխատատեղով, նախորդ տարվա 181 հազարի դիմաց): Բյուջեի վճարումները նույնպես բարելավվել են շահութաբերության կտրուկ անկման պատճառով (35 տոկոսից այն հասել է 11-ի), շահութահարկի նկատմամբ տոկոսը կազմել է 55, ավելացած հարկի գծով վճարումները գերակատարվել են 24 տոկոսով, իսկ մաքուր արտադրանքից ստացջին փուլը, առկա է ինժեներատեխնիկական որոշակի պոտենցիալ: Արդյունաբերության ոլորտի հիմնախնդիրները մնում են բանկային համակարգի հետ համագործակցությունը (բանկերի թափը չի համապատասխանում տնտեսության պահանջներին), հրավասնտեսական դաշտի կատարելագործումը: Թերացումներն զգալի են կադրերի վերապատրաստման, արտադրանքի որակի եւ սերտիֆիկացման, տեսական սեփականության մասնաբաժինների ղեկավարման խնդրում: Անելիքները, ելնելով ասվածից, հանգում են

ԱՍՈՒԼԻՍ

Չի կարելի ունենալ եվրոպական բանկային համակարգ եւ աֆրիկյան արդյունաբերություն

Ասում է նախարար Աշոտ Սաֆարյանը

կան հիմնական չորս ցուցանիշների «օպերատիվ տվյալներից»: Առաջին կարեւոր ցուցանիշը` համախառն արտադրանքի ծավալը կազմել է 67 մլրդ 665 մլն դրամ (առանց ավելացված հարկի արժեքի), որ 1995-ի համեմատ 101,5 տոկոս է: Արտադրանքի ծավալը եւ աճի տեմպն ըստ ճյուղերի բաշխվել են հետեւյալ կերպ. քիմիա, անտառարդյունաբերություն 8 մլրդ 800 մլն դրամ (աճի տեմպը 104 տոկոս, այսինքն` 4 տոկոսի աճ), ալմաստ, ոսկի 18 մլրդ 526 մլն (116 տոկոս), լեռնամետալուրգիա 10 մլրդ 881 մլն (95 տոկոս, այսինքն` 5 տոկոսի անկում), ռադիոէլեկտրոնիկա 6 մլրդ 427 մլն (113 տոկոս), հաստոցաշինություն 3 մլրդ 479 մլն (91 տոկոս), էլեկտրատեխնիկա 7 մլրդ 437 մլն (74 տոկոս, 26 տոկոսի լուրջ անկում), պայմանականորեն, ծանր արդյունաբերության ոլորտում 55 մլրդ 558 մլն-ի արտադրանք (100,5 տոկոս աճի տեմպ):

Թեթեւ արդյունաբերության ոլորտում իրավիճակն այսպիսին է. տեքստիլ արդյունաբերություն 1 մլրդ 651 մլն (143 տոկոս), տրիկոտաժ եւ կոշիկ ընդամենը 728 մլն (55 տոկոս, այսինքն 45 տոկոսի անկում), կարի արդյունաբերություն 3 մլրդ 276 մլն (46 տոկոս աճ), լայն սպառման ապրանքներ 341 մլն (49 տոկոս անկում), ընդհանուր առմամբ 6 մլրդ 746 մլն-ի արտադրանք, 98 տոկոս աճի տեմպով:

Վիճակը «բարեխառն» է շինանյութերի արտադրության ոլորտում, ուր արձանագրվել է 5 մլրդ 360 մլն-ի արտադրանք, որ նախորդ տարվան գերազանցում է 20 տոկոսով: Պակաս հուսադրող է արտադրանքի իրացման մակարդակը, որ կազմել է 55,5 մլրդ դրամ (թողարկվածի համեմատ 82 տոկոս): Մակրոտնտեսավ ած շահույթը կազմել է 2,4 տոկոս, որոնք, նախարարի գնահատմամբ, «լավ թվեր չեն» համակարգի համար:

Ներկայացվեց նաեւ վիճակագրությունն ըստ մարզերի, որի համաձայն Երեւանը բերակատարել է համախառն արտադրանքի ցուցանիշը (26 մլրդ 886 մլն դրամ, աճի տեմպը` 82,5 տոկոս): Լոռին, Շիրակը, Սյունիքը, Կոտայքը, Տավուշը, Արարատը «դլանը» գերակատարել են համապատասխանաբար 35, 12, 11, 27, 8, 7 տոկոսով: Թերացած մարզերի թվում են Վայոց ձորը, Գեղարքունիքը, Արագածոտնը, Արմավիրը (համապատասխանաբար 87, 68, 31, 63 տոկոս):

Ըստ նախարարի, շուկան հստակվել է (գավառիորեն փոքր եւ անկայուն է ներքին շուկան), Հայաստանի արտահանման պոտենցիալը բացահայտվել: Խոստումնալից է հանքահումքային համակարգը, չնայած գունավոր տեսակետից գրեթե կրկնակի անկմանը, միջազգային գների էական անկման պատճառով, քիմիան (թեեւ առկա են շուկայի հետ կապված պրոբլեմներ): Շուկաների 60 տոկոսը նոր են, որ ինքնին դրական երեւույթ է, ասաց պրն Սաֆարյանը, ճշտվել են տնտեսության գերակայությունները, ըստ էության վերջնագծին է մոտենում տնտեսության զարգացման կոնցեպցիայի (մասնավորության եւ ազգայնավորության) մշակումը, ստեղծվել է ներդրումային որոշակի դաշտ, կայունացել արտադրության մակարդակը (նկատի է առնվում վերջին տարիներին արձանագրված «մանրիկ» աճը): Վերջին հաշվով, նախարարի կարծիքով, կայացել է ազգային արդյունաբերական համակարգի (ՌԱՀ) զարգացման առաշուկա-ներդրումներ-տնտեսական դաշտ հարաբերությունների կարգավորումը, նախարարության կառուցվածքային ամենալուրջ փոփոխություններին: Պարոն Սաֆարյանը նշեց, որ համակարգի տեխնիկական հագեցածության իրավիճակը ծայրաստիճան լարված է` գործարանների միջին տարիքը 20-30 տարի է, ասել է թե` տանող է տրված ոչ թե մեկ, այլ 2-3 սերունդ (վերջին 10 տարում ներդրումներ չեն արվել, եղածը պահպանվել է ներքին ռեսուրսների հաշվին): Պատասխանելով մեր հարցին` համախառն արտադրանքի աճի տեմպերն ի՞նչ հարաբերության մեջ են խորհրդային իշխանության մայրամուտի տարիների նկատմամբ, պարոն Սաֆարյանը, մեկնակետ ընդունելով 1991 թ.-ը, ասաց. «1992-ին անկումն ահռելի էր (հասկանալի պատճառով ամենածանրը ԽՍՀՄ-ում) 52 տոկոս, 93-ին մոտ 30 տոկոս, ընդհանուր առմամբ երկու տարում, փաստորեն, 65 տոկոս, 94-ին, արժեզրկման կասեցումից հետո, 4-5 տոկոսի ռեալ աճ է գրանցվել, 95-ին եւս 6 տոկոս: Այնպես որ, 91-ի համեմատ աճի տեմպը կարելի է համարել մոտ 40 տոկոս, որ համարժեք է 60 տոկոսի ռեալ անկման: Վերջին ցուցանիշն ԱՊՀ երկրներում կազմում է գրեթե 50 տոկոս, այն տարբերությամբ, որ մենք «մազլցում ենք» վերեւ, երբ մյուսները նոր են մոտենում մեր հաղթահարած «փոսին»:

Վերադառնալով բանկային համակարգի հետ համագործակցության բարելավմանը, պարոն Սաֆարյանը նկատեց. «Չի կարելի եվրոպական ձեւով կազմակերպել բանկային համակարգը, աֆրիկյան ձեւով` արդյունաբերությունը»:

ԼՈՒԻԶԱ ՊՈՂՈՍՅԱՆ

ՄԻՋՊԵՏԱԿԱՆ

Հայաստանն ու Վրաստանը կողմ են ...

Սկիզբը էջ 1

Վրաց արտգործնախարարը անդրադարձավ նաեւ շրջանային խնդիրներին, այդ թվում Աբխազիայի հակամարտությանը: Նրա ասելով, աբխազական խնդիրը Վրաստանի հիմնական ցավն է եւ պետք է լուծել խաղաղ ճանապարհով: Այս տեսակետը պաշտպանություն է գտել նաեւ Հայաստանի արտգործնախարարությունում:

Վրաց արտգործնախարարը նաեւ այն կարծիքը հայտնեց, որ Կովկասը պետք է հակասություններից վերածել համագործակցության թատերաբեմի: Նրա ասելով, դա ոչ միայն հնարավոր է, այլեւ համապատասխանում է շրջանի երկրների շահերին: Ինչ վերաբերում է Նավթամուղին կամ շրջանային խաղաղ ծրագրերին, ապա դրանք պետք է գործնական բնույթ կրեն եւ նպաստեն բոլոր կողմերի տնտեսական շահերին:

Ա. Հ.

Վրաց արտգործնախարարի մասին

Վրաստանի արտաքին գործերի նախարար Իրակլի Աբինոգենի Մենաղարիշվիլին ծնվել է 1951 թվականին Թբիլիսիում: 1974 թվականին ավարտել է Թբիլիսիի պետական բժշկական ինստիտուտի բուժական ֆակուլտետը:

1975-78 թթ. աշխատել է Վրաստանի ԼԿԵՄ Թբիլիսիի Օրջոնիկիձեի շրջկոմի քարտուղար, 1978-80 թթ. ՎԼԿԵՄ կենտկոմի բաժնի վարիչ: 1980-82 թթ. Վրաստանի մայրաքաղաքի առողջապահության քաղաքային բաժնի վարիչն էր: 1982 թ. նշանակվել է Վրացական ԽՍՀ առողջապահության նախարարի տեղակալ, 1986 թ.` նախարար եւ այդ պաշտոնը վարել է մինչեւ 1991 թվականը: 1991-92 թթ. գլխավորել է ռազմավարական վերականգնման կենտրոնը, հանդիսացել է Վրաստանի պետական խորհրդին կից մարդասիրական օգնության համակարգող: 1992-95 թթ. կրկին եղել է Վրաստանի առողջապահության նախարար, 1993-95 թթ.` հանրապետության փոխվարչապետ: 1995 թ. դեկտեմբերին նշանակվել է Վրաստանի արտգործնախարար:

Անցյալ տարվա հունվարի 5-ին մեկօրյա աշխատանքային այցով ժամանել է Երեւան, հանդիպումներ ունեցել ՀՀ նախագահ Լեւոն Տեր-Պետրոսյանի, հանրապետության ղեկավարության այլ անդամների հետ, այցելել Ամենայն հայոց կաթողիկոս Գարեգին Ա-ին:

Տ. Լ.

Նոյյան տապանի լրագրողին թույլ չի տրվել մասնակցելու ասուլիսին

ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: ՀՀ կառավարության ընդունելությունների տան պահակային ծառայությունը թույլ չտվեց Նոյյան տապան գործակալության թղթակցին եւ լուսանկարչին մուտք գործել ՇԵՆՔ մասնակցելու ստորագրումից հետո կայացած մամլո ասուլիսին: Պահակային ծառայության պատճառաբանությունը, թե իբր լրագրողները ուշացել են ասուլիսից, առաջացնում է տարակուսանք, առավել եւս, որ ասուլիսը սկսվել էր հայտարարված ժամից 40 րոպե անց:

ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Համաժողով փետրվարին` նվիրված դպրոցի հիմնախնդիրներին

Կառավարությունը նախատեսում է այս տարվա փետրվար ամսին անցկացնել դպրոցի հիմնախնդիրներին նվիրված համաժողով, որին կարող են մասնակցել եւ կրթական համակարգի բարեփոխումների վերաբերյալ իրենց ծրագրերը ներկայացնել այդ բնագավառին առնչվող տարբեր մասնագետներ, ինչպես նաեւ շահագրգիռ անձինք:

Նախատեսվում է նաեւ նմանատիպ համաժողովներ անցկացնել` նվիրված բարձրագույն կրթության եւ գիտության հիմնախնդիրներին: ՀՀԿԱՄ

Համիկ Պետրոսյանը` ՀՀ վարչապետի խորհրդական մամուլի գծով

Հայաստանի վարչապետի որոշմամբ, վարչապետի խորհրդական է նշանակվել Համիկ Պետրոսյանը: Նա զբաղվելու է զանգվածային լրատվության միջոցների հետ կապերի, ինչպես նաեւ տեղեկատվության հարցերով:

Համիկ Ռազմիկի Պետրոսյանը ծնվել է Սեւան քաղաքում, ծառայողի ընտանիքում: 1986 թվականին ավարտել է Սեւանի թիվ 2 միջնակարգ դպրոցը, 1991 թվականին` գերազանցության դիպլոմով Երեւանի պետական համալսարանի բանասիրական ֆակուլտետի հայոց լեզվի ու գրականության բաժինը` ստանալով բանասերի, հայոց լեզվի ու գրականության ուսուցչի որակավորում: 1991 թվականին աշխատանքի է անցել Հայոց համազգային շարժման լրատվական կենտրոնում: 1991 թվականից աշխատել է Հայաստանի նախագահի մամուլի ծառայությունում, սկզբից որպես խմբագիր, առաջին կարգի մասնագետ, իսկ այնուհետեւ` առաջատար մասնագետ: 1996 թ. նոյեմբերից գործուղված էր ՀՀ կառավարության աշխատակազմ` վարչապետի եւ նրա գլխավորած կառավարության գործունեությունը լուսաբանելու համար: Դեկտեմբերի վերջին մասնակցել է Ռուսաստանի Դաշնության կառավարության նախագահ Վիկտոր Չեռնոմիրդինի եւ ՌԴ կառավարության պատվիրակության հետ Մոսկվայում տեղի ունեցած բանակցություններին: Անկուսակցական է:

ՏԻԳՐԱՆ ԼԻԼՈՅԱՆ

«31-Ի» ԳՈՐԾ

Տուժողները զոհ են դատավարության ընթացքից եւ զոհացուցիչ պատժաչափեր են ակնկալում կոլեգիայից

«Վահան Հովհաննիսյան+30» գործով ամբաստանվողների դատական ցուցմունքները տեւեցին ինն ամիս: Իհարկե, 31 ամբաստանյալների ցուցմունքները դրանով ավարտված չի կարելի համարել, քանի որ նրանցից մի քանիսը խոստացել են լրացուցիչ ցուցմունքներ տալ: Այնուամենայնիվ, ծննդյան տոներից հետո դատավարությունը սկսվեց տուժողների ու նրանց ներկայացուցիչների հարցաքննությամբ: Նախաքննական մարմինը իբրեւ այդպիսին ճանաչել է 95 թ. օգոստոսի 1-ին Լենինգրադյան փողոցում սպանված ոստիկանների հարազատներին եւ Մանվել Եղիազարյանի տան վրա հարձակված ՆԳՆ-ի երկու զինվորականների:

Հունվարի 14-ի դատական նիստում տուժողի ներկայացուցիչ Համլետ Խաչատրյանը (սպանված ոստիկաններից Արթուր Խաչատրյանի հայրը) գերադասեց պատժաչափը թողնել դատարանի հայեցողությանը: Տուժողի ներկայացուցիչ Գոհար Գալստյանը (սպանված ոստիկաններից Գրիգոր Հունանյանի կինը) պահանջեց իրեն հանձնել սպանողին` «եթե նման եզակի դեպք կա»: Հակառակ դեպքում` «միայն մահապատիժ», ավելորդ չհամարելով նաեւ նախագահողին տեղեկացնել, որ «հանգույց է զգում» նրա վարած դատից:

Մանվել Եղիազարյանի տան վրա կատարված հարձակման հետեւանքով տուժող ճանաչված ՆԳՆ-ի զորամասի հրամանատար Սահակ Մարտիրոսյանը դեպքի վերաբերյալ հայտնեց, որ 95 թ. հուլիսի 29-ին, ժամը 23-ին զորամասի անձնակազմը տագնապ է հնչեցրել` «զինված խմբի մեկուսացման» նպատակով: Իրենք շրջապատել են Մ. Եղիազարյանի տունը, իսկ ՆԳՆ-ի աշխատակիցները պահանջել են բացել դուռը: Ոչ ոք չի արձագանքել, պահանջը կրկնվելուց հետո հայհոյանքով են պատասխանել, իսկ երկրորդ պահանջից հետո երկրորդ հարկից կրակոց է լսվել, որը տեւել է 2-3 րոպե: ՆԳ անձնակազմը պատասխան կրակոցներ է արձակել` «վախեցնելու նպատակով»: Կրակոցները դադարեցվել են, երբ տնից բացականչել են, թե հանձնվում են, եւ 2 թե 3 հոգի տնից դուրս են եկել: Նրանց խուզարկելուց հետո ՆԳ աշխատակիցները տարել են: Ս. Մարտիրոսյանի ասելով, ստեղծված խառնաշփոթի հետեւանքով ստույգ չի կարող ասել, թե քանիսն են դուրս եկել, սակայն նախաքննության ժամանակ երկուսի մասին է հիշատակել: Տուժողը հայտնեց, որ տնից կրակում էին ПК գնդացիրով, պարզորոշ չհայտնեց` ավտոմատի կրակոց նույնպես եղե՞լ է, սակայն նշեց, որ կրակոցները միաժամանակյա չէին: Ս. Մարտիրոսյանը հաստատեց Մանվել Եղիազարյանի այն պնդումը, որ նա նշանառությամբ չի կրակել, հակառակ դեպքում ըժբախտ դեպքերն անխուսափելի էին: Նրա աչքը վնասվել է քարի բեկորից, իսկ մյուս զինվորի ձեռքն է վնասվել: Տուժողը հաստատեց նաեւ, որ իրենց հետ դիմակավորված մարդիկ են եղել, սակայն չի կարող պատասխանել, թե ովքեր էին եւ ինչո՞ւ էին դիմակավորված, քանի որ ոչ մի գործողության ժամանակ դիմակավորվածներ չեն եղել:

Մ. Պ.

«ԱԶԳ» ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակության է տարի
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«Ազգ» թերթի հիմնադիր խորհուրդ
Երեւան 375010, Հանրապետության 47
Ֆաքս 562941, AT&T (3742) 151065,
e-mail INTERNET: azg2@arminco.com
Գլխավոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ / հեռ. 521635
Տնօրէն
ՍԱՐԳԻՍ ՍԱՐԳՍԵԱՆ / հեռ. 562863
A STYLE համակարգչային ծառայութիւն / 581841
Apple Macintosh
համակարգչային սարուածք
«Ազգ» թերթի
Յղումը «Ազգին» պարտադիր է
«AZG» DAILY NEWSPAPER
Editor
H. AVEDIKIAN / phone: 521635
47 Hanrapetoutian st.
Yerevan, Armenia, 375010

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

անդրադարձ

– Որպես Կիլիկիո կաթողիկոսության թեմական առաջնորդ Դուք ինչպե՞ս եք ընդունում հայտարարությունը եւ արդյո՞ք Անթիլիասը նախապես տեղեկացված էր այդ մասին:

– Անթիլիասի նախապես տեղեկացված լինելու մասին ինձ հայտնի չէ, սակայն գիտեմ, որ երկու կա-

հանդիպում: Այդպես էլ Քրիստոսի մարդկային եւ աստվածային բնությունների առթիվ հայտնի տարաձայնությունները առաջացան: Սակայն Քաղկեդոնի մերժումը օգնեց մեզ պահպանել մեր ինքնությունը ու ազգային դիմագիծը: Այսօր պատմության ճնշման տակ ենք: Չենք ուզում անել մի բան, որ 15 դար չեն արել մեր հայրերը:

րի շուրջ, ազատ լինել կասկածելի խնդիրներից, որոնցից ամեն մեկը մնա իր դավանանքին: Այս բանաձեւն, իմ կարծիքով, էկումենական շարժման մեջ կարեւոր դեր պետք է խաղա:

Հավատքն է ձեռքից գնում: Նյութապաշտության եւ աթեիզմի դարում պետք է տեսնել, թե ինչն է քրիստոնեական եկեղեցիներին միաց-

ԵԿԵՂԵՑԻ

Մեսրոպ արք. Աշճյան. «Չենք ուզում անել մի բան, որ 15 դար չեն արել մեր հայրերը»

ԵՐԵՎԱՆ, 14 ՀՈՒՆՎԱՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Ամենայն հայոց Գարեգին Ա կաթողիկոսի եւ Հռոմի պապի դեկտեմբերին ստորագրած համատեղ հայտարարությունը մեծ արձագանք գտավ տարբեր շրջանակներում: Նոյյան տապան գործակալության թղթակիցը դիմեց Հայ առաքելական եկեղեցու Մեծի տանն Կիլիկիո կաթողիկոսության Հյուսիսային Ամերիկայի Արեւելյան շրջանի եւ Կանադայի թեմի (անցյալ – ծ. խ.) առաջնորդ Մեսրոպ արք. Աշճյանին, խնդրելով նրան մեկնաբանել այդ փաստաթուղթը:

թողիկոսները միշտ կապի մեջ են: Ինքը Արամ Ա կաթողիկոսը հունվարին պաշտոնական այցով նույնպես մեկնելու է Վատիկան:

Ինչ վերաբերում է հայտարարությանը, ապա որեւէ առարկություն չունեմ: Այն ունի բազմաթիվ բաժիններ, նաեւ դավանաբանական հարցերի ակնարկությամբ: Սակայն Քաղկեդոնի ընդունման հարցը չէ օրակարգում, դրա մասին խոսք անգամ չկա: Որոշ օտար գործակալություններ մի գավաթ ջրում փոթորիկ հարուցեցին:

Ես ինքս էկումենական շարժման մասնակից եմ եւ հաճախ հանդիպումներ եմ ունեցել թե կաթոլիկների, եւ թե օրթոդոքսների հետ: Օրինակ՝ էկումենական շարժման շրջանակներում օրթոդոքս եկեղեցիների հետ համատեղ Արամ Ա կաթողիկոսը եւ ես կազմել ենք կարեւոր մի հայտարարություն, որտեղ շատ ավելի հիմնական դիրքորոշումներ կան աստվածաբանական եւ հատկապես Քրիստոսի բնության հարցերի վերաբերյալ: Այդ հայտարարությունը ներկայացվել է բոլոր կաթողիկոսներին ու պատրիարքներին եւ ընդունվել նրանց կողմից, սակայն մեր կաթողիկոսները առավել զգույշ են եւ իրենց խոսքը դեռ չեն ասել:

Ինչ որ է, ամեն առավոտ ժամերգության ժամանակ մենք կրկնում ենք Գրիգոր Տաթեւացու հավատամքը՝ Աստված կատարյալ, մարդ կատարյալ, միավորյալ:

Քրիստոսի բնության մասին շատ բանաձեւումներ կան, սակայն բառերը միշտ սխալի են բերում. երբ փորձում ես անբացատրելին բացատրել փիլիսոփայական ճշգրիտ բանաձեւերով, դժվարության ես

– Այսինքն դուք աստվածաբանական տեսակետից արդարացված չէ՞ Քաղկեդոնի մերժումը:

– Երբ լրջորեն մոտենանք հարցին, ինչպես արեցինք օրթոդոքսների հետ Ժնեւում, տեսնում ենք, որ ասելով մի բնություն՝ մենք հասկանում ենք միավորված երկու բնություններ: Օրթոդոքսները 2 բնություն են ասում, գիտակցելով, որ դրանք միավորված են: Հիմա շատ ավելի հեշտ է հանդարտ մոտենալ այս հարցերին ու վերլուծել, քան Քաղկեդոնի ժամանակներում:

– Հնարավո՞ր է էկումենական շարժման արդյունքում քրիստոնեական եկեղեցիների համախմբումը մեկ դավանանքի շուրջ:

– Ոչ: Ժամանակին Օգոստինոս հայրապետը հռչակել է մի սկզբունք «Միություն ի կարեւորս, ազատություն երկբայականս եւ սիրելություն ամենայնի»: Այսինքն պետք է միավորվել կարեւոր հարցե-

նում: 99 տոկոսով մենք նման ենք, սակայն շեշտը դրել ենք միայն այն բանի վրա, որը եւ մեզ բաժանում է: Փորձենք մարդկանց հավատքի բերել, հետո նայել մանրամասնություններին:

– Նման պայմաններում հնարավո՞ր է հայ եկեղեցու կողմից Վատիկանի գերակայության ընդունումը:

– Բացարձակապես: Նման հարց լինել չի կարող: Անկարելի բան է, որ պապի գերակայությանը ենթարկվենք: Մտածելն անգամ անհեթեթ է:

– Այսօր հաճախ է խոսվում Մայր աթոռ Ս. Էջմիածնի եւ Կիլիկիո կաթողիկոսության միջեւ ստեղծված երկփեղկվածության վերացման մասին: Դուք որպես Կիլիկիո կաթողիկոսության ներկայացուցիչ ինչպե՞ս եք գնահատում դրանց ներկայիս հարաբերությունները:

– Երբեւիցե երկու կաթողիկոսությունները այդքան համերաշխ չեն եղել, որքան հիմա: Չի կարելի ասել, որ չկան տարաձայնություններ եւ վարչական խնդիրներ, մասնավորապես ԱՄՆ-ի, Հունաստանի եւ Իրանի թեմերում: Կարծում եմ, որ ժամանակի ընթացքում այդ խնդիրները կլուծվեն: Հայտնի է, որ տարաձայնությունների պատճառները քաղաքական էին, եւ դրանց վերացմամբ տարաձայնությունները եւս կվերանան: Արամ Ա կաթողիկոսն ինքը Կալիֆոռնիա կատարած այցի ժամանակ ընդունեց, որ այդ թեմերը պատմականորեն Էջմիածնին են պատկանել: Ետ վերադարձի համար ժամանակ է պետք: Պետք չէ, որ գրչի հարվածով միություն լինի:

ԱՐՁԱԳԱՆՔ

Հ. Պողոսյանի պաշտոնազրկումը անպատեհ է եւ անիրավացի

ՌԱԿ Կալիֆոռնիայի շրջանային վարչության մի խումբ ծայրահեղականների որոշմամբ «Նոր օր» թերթի խմբագիր Հակոբ Պողոսյանի պաշտոնազրկումը ընթերցողների եւ մտավորականության շրջանում լայն դժգոհություն է առաջացրել Լոս Անջելեսում եւ ոչ միայն: Այդ կապակցությամբ տեղի գաղութից մի խումբ մտավորականներ հանդես են եկել հետեւյալ հայտարարությամբ, որը հրատարակում ենք նույնությամբ:

Պրն Հակոբ Պողոսյանը ազատված է «Նոր օր»-ի խմբագրի պաշտոնից: Մեր խորին համոզմամբ թույլ է տրվել Լոս Անջելեսի հայկական մամուլին ծանր հարված հասցնող սխալ: Լուրջ սխալ: Եվ մենք դա փաստարկում ենք առանց չափազանցության տրվելու: Կարող ենք համոզված ասել, որ պրն Պողոսյանը ոչ միայն գաղութիս, այլեւ առհասարակ հայատառ թերթերի մեջ լավագույն խմբագիրներից մեկն է: Նա ռամկավարական մամուլի հիանալի ավանդների զարգացնողներից է եղել մեր օրերում եւ կարողացավ «Նոր օր»-ի հեղինակությունը բարձրացնել մի նոր հանգրվանի: Նա հասավ այդպիսի արդյունքի, որովհետեւ հմուտ պարտիզպանի նման կարողացավ կատարել ճիշտ ընտրություն, թերթի շուրջը համախմբելով Լոս Անջելեսում եւ նրանից դուրս բնակվող օժտված հայ մտավորականների՝ գրողների, արվեստաբանների, քաղաքական տեսաբանների, պատմաբանների:

Պրն Պողոսյանը գտավ յուրաքանչյուր հեղինակի հետ աշխատելու, նրանցից առավելագույնը ստանալու ճանապարհը: (Թեկուզ փակագծերում նկատենք, որ բոլոր հեղինակներն իրենց ծառայությունն են բերել թերթին ինքնակամ եւ առանց հոնորարի ակնկալության: Փոխհատուցումը եղել է խմբագրի հարգալից եւ ուշադիր վերաբերմունքը՝ թերթին աշխատակցող մտավորականների նկատմամբ): Միեւնույն ժամանակ թերթն ունեցավ իր հստակ դիմագիծը: Թերթի հայացքը միշտ ուղղված է եղել դեպի Հայրենիք, դեպի Հայաստանի նոր պետականության ձեւավորումն ու ամրապնդումը:

Արդյո՞ք հենց այս ամենը չէ՞ ՌԱԿ-ի քաղաքական կողմնորոշումն ու կուսակցական դավանանքի անկյունաքարը:

Այո՛, պրն Պողոսյանին աշխատանքից ազատելը անպատեհ է եւ անիրավացի:

ԱՆԴՐԱՆԻԿ ՍԱՐՅԱՆ
գրող, հրապարակախոս
ՍԱՐԳԻՍ ՎԱՀԱԳՆ
գրող
ԵՐՎԱՆԴ ՍԱՐԳՍՅԱՆ
դոկտոր, պատմաբան
ՍՈՆԱ ՎԱՆ
բանաստեղծ-բժիշկ
ԱՎԵՏԻՍ ՓԱՓԱԶՅԱՆ
դոկտոր, պրոֆ., պատմաբան
ԵՐՎԱՆԴ ՆԱՐԳԻԶՅԱՆ
պրոֆ., ատոմագետ
ՄԻՆԱՍ ԳՈԶԱՅԱՆ
դոկտոր, բանասեր
ՍԱՍՈՒՆ ՊԱՍԿԵՎԻՉՅԱՆ
կոմպոզիտոր, հեռուստալրագրող
ՍԱՀԱԿ ԹՈՒԹՉՅԱՆ
գրող, ճարտարագետ
ՍԵՐԺ ՍԻՄՈՆՅԱՆ
գրող
ԱՐԹՈՒՐ ԱՐՄԻՆ (ԲԱԲԱՅԱՆ)
գրող, «Եղիցի Լույս» խմբագիր

Լոս Անջելես
10.01.96

Մեծ Բրիտանիայի գործարարները լուրեր չեն ստանում Հայաստանից

ԼՈՆԴՈՆ, 14 ՀՈՒՆՎԱՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Մեծ Բրիտանիայի գործարարները այնքան էլ շատ հնարավորություն չունեն Հայաստանի մասին տեղեկություններ ստանալու, նույնիսկ եթե այդպիսի ցանկություն ունենան: Այդպիսի տպավորություն ստացավ Նոյյան տապանի թղթակիցը, երբ այցելեց Լոնդոնում գտնվող Արեւելյան Եվրոպայի առեւտրական խորհուրդ (ԱԵԱԽ) կազմակերպությունը:

Կազմակերպության ներկայացուցիչ Ջերեմի Էլջինը տեղեկացրեց, որ ԱԵԱԽ-ը Մեծ Բրիտանիայի կառավարության կողմից հովանավորվող կազմակերպություն է, որի նպատակն է խթանել գործնական կապերը բրիտանացի գործարարների եւ նախկին խորհրդային բլոկի երկրների տնտեսավարող սուբյեկտների միջեւ:

Պրն Էլջինը ցույց տվեց ԱԵԱԽ արխիվի Հայաստանին վերաբերող նյութերը: Այդ բաժինն իրենից ներկայացնում էր յոթ թղթապանակ, որոնք գործնականում դատարկ էին, եթե չհաշվենք բրիտանական կողմի հաղորդումները Մեծ Բրիտանիայի պաշտոնատար անձանց՝ Հայաստան կատարած այցերի մասին: Միակ փաստաթուղթը այդ արխիվում, որը կազմված էր Հայաստանում, մի հաշվետվություն էր Հայաստանի 1992 թ. տնտեսական իրավիճակի մասին: Այն էլ՝ հայերեն:

Զարմանալի չէ, որ ԱԵԱԽ հրատարակած երկամսյա տեղեկագրի մեջ (որը հրապարակում է գործնական առաջարկություններ) չկա որեւէ հաղորդագրություն Հայաստանի մասին: Տեղեկագիրը պարունակում էր մասնավորապես բոլոր այն տնտեսական միջոցառումների ցանկը, որոնք նախատեսվում է անցկացնել Կենտրոնական եւ Արեւելյան Եվրոպայի երկրներում մինչեւ 1997 թ. վերջը: Եվ դարձյալ ոչ մի նյութ Հայաստանի մասին:

Պրն. Էլջինը հայտնեց, որ ԱԵԱԽ պատրաստ է ընդունել ցանկացած տեղեկություն եւ գործնական առաջարկություն Հայաստանից, լինի դա պետական մարմիններից, թե ընկերություններից ու անհատ գործարարներից:

Մեծ Բրիտանիայում Հայաստանի դեսպանատունը մեծ աշխատանք է կատարում բրիտանական գործարարներին Հայաստանի տնտեսությամբ հետաքրքրելու ուղղությամբ: Սակայն ԱԵԱԽ-ն, որն անմիջական գործնական կապեր հաստատելու համար միջնորդ է, ըստ էության անտեսված է:

ԿԱՐԾԻՔՆԵՐ

Արձագանքում են վաղաժամ ընտրությունների հորդորին

ԵՐԵՎԱՆ, 14 ՀՈՒՆՎԱՐ, ՓԱՍՏ: Արդեն տեղեկացրել ենք, որ Վաշինգտոնում մի բարձրաստիճան ամերիկացի դիվանագետ FP-ի թղթակցին ասել էր, թե Վաշինգտոնը ճնշում է գործադրելու Հայաստանի վրա այստեղ մարտ ամսին վաղաժամ խորհրդարանական ընտրություններ անցկացնելու նպատակով: Մենք փորձեցինք պարզել, թե ինչպես են վերաբերվում այդ «հորդորին» Հայաստանում:

ՀՀ նախագահի մամուլի ծառայությունը մեր հարցմանն ի պատասխան հայտնեց, թե նման հաղորդագրություն նախագահի աշխատակազմը չի ստացել եւ իրենք տարօրինակ կհամարեին Հայաստանի ներքին կյանքին միջամտելու այդօրինակ փորձերը:

Ազգային ժողովրդավարական միության խորհրդարանական խմբակցության անդամ Դավիթ Վարդանյանը տակավին վաղաժամ համարեց այս հարցի առնչությամբ մեկնաբանություն տալը:

Առավել ընդգրկուն դիրքորոշում շարադրեց Հայաստանի կոմկուսի առաջնորդ Սերգեյ Բադալյանը: Նա կտրականապես անընդունելի համարեց որեւէ երկրի կողմից Հայաստանի ներքին գործերին միջամտելու փորձերը: «Նույն հաջողությամբ ես կարող եմ եւ պահանջում եմ Բիլ Քլինթոնից պաշտոնանկ անել նոր պետքարտուղար Մադլեն Օլբրայթին, որովհետեւ նա ինձ դուր չի գալիս եւ ակնհայտորեն գործելու է Արեւելյան Եվրոպայի, ինչպես նաեւ մեր դեմ: Ամերիկան փորձում է համաշխարհային ժանդարմի վերածվել եւ կրակի հետ է խաղում: Ամբողջ աշխարհն է դուրս գալու Ամերիկայի դեմ եւ առաջին հերթին հայերը: Նախանցյալ տարի ընտրություններ են եղել, ոչինչ չի ասվել, իսկ հիմա ինչ-որ բան փոխվել է եւ պահանջներ են ներկայացնում: Այսօր դա կասեն, վաղը կասեն, որ Ղարաբաղը պետք է զիջենք, պետք է բարեկամանանք Թուրքիայի հետ, ապա եւ փակենք Իրանի հետ սահմանը: Եթե մի հարցում զիջեցինք, զիջելու ենք եւ մնացած հարցերում: Հույսով եմ, որ Հայաստանի վարչապետը կկարողանա հավասար պատասխանել այդ պահանջներին: Իսկ մենք պետք է օրինակ վերցնենք իրենց հարգող այնպիսի ժողովուրդներից, ինչպիսիք են սերբերն ու կիպրոսցիները», հայտարարեց Սերգեյ Բադալյանը:

ԱՀԱԶԱՆԳ

Կենդանաբանական այգու կենդանիների գենոֆոնդը վտանգված է

ԵՐԵՎԱՆ, 14 ՀՈՒՆՎԱՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Երեւանի կենդանաբանական այգում սկսվել է ձմեռային շրջանը: Այգու 191 տեսակի 2118 կենդանիների համար կուտակված են խոտի, հացահատիկային կերերի ու մսի անհրաժեշտ պաշարներ: Ջերմասեր կենդանիները տեղափոխվել են ձմեռանոցներ, անհրաժեշտ ջերմություն ու մշտական հոսանք ապահովելու եւ ձմեռային շրջանն անցկացնելու համար կենդանիների պաշտպանության միջազգային միությունը տրամադրել է 2,5 հազար դոլար:

Այդուհանդերձ, այգու պայմանները հեռու են բավարար համարվելուց: Ինչպես հիմնական շինություններից շատերը, այնպես էլ ձմեռանոցները 40-50-ական թվականների հնամաշ կառույցներ են ու չեն համապատասխանում միջազգային չափանիշներին, որի հետեւանքով կենդանիների վարքագիծը եւս նորմալ չէ: Պայմաններն անդրադառնում են նրանց առողջության ու բազմացման վրա:

Կենդանաբանական այգում Արմենպրեսի թղթակցին ասացին, որ այսօրվա վիճակով կենդանիների գենոֆոնդը վտանգված է, քանի որ, կապված կենդանիների տարիքի հետ, հավանաբար 38 տոկոսը դուրս է գրված, ուստի վերարտադրությունը շատ քիչ է: Ունեցածը պահպանելու եւ տեսականին հարստացնելու համար անհրաժեշտ են նոր կենդանիներ:

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

Եթե երկու «ճամբարները» համաստեղելու մասին ես մտածում, ուրեմն պահպանողական չես

ՀՀ կրթության եւ գիտության նախարար Արտաշես Պետրոսյանի հետ հարցազրույցի առիթը մամուլում հաճախակի քննարկվող նախարարի անձն է պաշտոնի նշանակման շարժառիթներով, նախարարության 140 աշխատողներից 120-ին արձակուրդ ուղարկելու, փոխնախարարի կողմից պատրաստվող հրաժարականի եւ այլ պատմություններով։ Հրապարակումների վերաբերյալ նախարարի մեկնաբանությունները մամուլ տեղափոխելու մեր ցանկությունը կարճատեւ զրույցից հետո մարեց։ Ուշադրությունս առավել գրավեց թղթապանակներով ու դասագրքերով ծանրաբեռնված գրասեղանը, որոնց նկատմամբ աստղագետ նախարարի վերաբերմունքը մեզ, կարծում ենք նաեւ ընթերցողներին, առավել շատ է հետաքրքրելու, նկատի ունենալով, որ հանրությանը դեռեւս անհայտ են կրթության համակարգի վերաբերյալ նրա պատկերացումները։

— Կրթության եւ գիտության նախարարությունը վերջին երկու տարիներին մշտապես հանրության եւ մամուլի ուշադրության կենտրոնում է գտնվել՝ շնորհիվ նախկին լուսնախարարի ծայրահեղականացված կրթական բարեփոխումների։ Ուշադրությունը չի նվազել նաեւ ձեր պաշտոնավարման շրջանում, այս անգամ մյուս ծայրահեղությամբ՝ ձեզ պահպանողական են համարում։

— Համամիտ չեմ նման բնորոշման հետ, իմ մոտեցումը անաչառ է։ Իրականությունն այս է. կրթական համակարգում եղել են տասնամյակների փորձը եւ վերջին երկու տարվա նորամուծությունները։ Այն հանգամանքը, որ այդ նորամուծություններն առանց փորձաքննության են մտցվել ողջ կրթական համակարգ՝ մեծ դիմադրություն է առաջացրել։ Երկու մոտեցումներն էլ սկզբունքորեն ճիշտ են։ Ավանդականը ճիշտ է այն տեսակետից, որ երեխաներին գիտելիքների շատ մեծ պաշար է տալիս։ Թերությունն այն է, որ ուսման պրոցեսը չէր կազմակերպվում այնպես, որ երեխաների մոտ հետաքրքրություն առաջացներ։ Նորարարները երեխա-դասագիրք երկխոսությունը կազմակերպելով՝ ուսման պրոցեսն ավելի հետաքրքիր դարձնելու նպատակ են ունեցել, սակայն գիտելիքներ տալու տեսակետից ավելի թերի է կազմակերպված եղել։ Ստեղծված իրավիճակում մեզ պետք է կողմնորոշվել՝ ինչպիսի ուղղությամբ շարժվել, որպեսզի որոշումները վերջնական լինեն եւ, ամենակարեւորը, աշակերտների շահերից բխեն։

Այժմ խնդիր է դրված մասնագետներ հրավիրել երկու «ճամբարներից»՝ թե՛ նորարարության գաղափարախոսներին, թե՛ ավանդական դպրոցի ներկայացուցիչներին, միասին մտածել, թե ինչպիսի՞ն պետք է լինեն մեր կրթական ծրագրերը մոտակա տարիների համար։ Անկասկած, դա վերջնական լուծում չի լինի եւ ուսման պրոցեսում ուղղումներ մտցնելու անհրաժեշտություն կլինի։ Ցանկությունս է նրանց հավաքել կլոր սեղանի շուրջ եւ երկուսի կարծիքն էլ հաշվի առնել։ Այս դեպքում ես անկասկած պահպանողական չեմ։

— Համոզվա՞ծ եք, որ կողմերը կընդառաջեն կլոր սեղանի շուրջ հավաքվելու ձեր ցանկությանը։

— Չեմ ուզում, որ կլոր սեղանի շուրջ հավաքվելը լինի զրոյական հիմքի վրա։ Առաջինը մենք ենք ուզում պատրաստել որոշակի նախագծեր, որպեսզի մասնագետները հավաքվելիս իրենց ձեռքին փաստաթուղթ ունենան։ Նրանում կամփոփվեն մեր առաջարկները, թե ինչպես ենք պատկերացնում կրթական համակարգը մոտակա տարիներին։ Թող նրանք տարբերակի վերաբերյալ իրենց կարծիքն ու դիտողությունները հայտնեն եւ այդպես սկսենք աշխատել։

— Այս նախարարությունում նաեւ բուհերն են ընդգրկված, սակայն բուհական խնդիրների առումով նախարարությունը մշտապես լռություն է պահպանում։ Դուք պատրաստվո՞ւմ եք հանրակրթության չափով տեր լինել նաեւ բուհական խնդիրներին։

— Դա մեր կարեւորագույն նպատակներից մեկն է, եւ այստեղ ես տրամաբանական կապ եմ տեսնում։ Երեխայի դաստիարակությունը սկսվում է մանկապարտեզից, դպրոցում կրթություն է ստանում, ինչպիսին կլինի կրթությունը դպրոցում, այդպիսի գիտելիքներով էլ նա կմտնի բուհ։ Ինչպես կկազմակերպեն ուսուցումը բուհում, այդպիսի մասնագետ էլ կունենանք։ Այդ առումով խիստ նպատակահարմար է այս ողջ գործընթացի համակարգումը մեկ նախարարությունում, որտեղ այդպիսի ամբողջական մոտեցման դեպքում կարող ես ծրագրել ամբողջ կրթությունը որպես մի շղթա։

Այս տեսակետից խոսքը մինչեւ հիմա հանրակրթությանն է վերաբերել, միեւնույն ձեւով պետք է կարեւորել բուհը եւ գիտությունը։ Բուհերում նույնպես բավականին խնդիրներ կան կուտակված՝ կրթական բարեփոխումներ են սկսվել, ուսանողների եւ դասախոսական կազմի սոցիալական վիճակը նույնպես բազմաթիվ խնդիրներ է առաջացրել։ Այս խնդիրներն անհրաժեշտ է դիտարկել մի շղթայի մեջ։

— Բուհերն ու գիտական ինստիտուտները, հատկապես վերջին տարիներին, բավականին ինքնուրույն էին դարձել։ Դժվարություններ չե՞ք ունենա նախարարության գերակայությունը վերահաստատելու հարցում։

— Ամենակարեւորն այն է, որ պետական մտածողություն լինի։ Եթե նախարարությունը պետական իշխանության մարմին է եւ որոշումներ է ընդունում ողջ համակարգի համար՝ ընդունելի պետք է լինի բոլորի կողմից։ Այստեղ անջատողական միտումներ, ինքնուրույն մտածելակերպ, անջատված օղակներ չպետք է լինեն։ Սա չի նշանակում, որ մոտեցումը լինելու է միայն վերեւից ներքեւ, հրամանների ձեւով, որոնք անխտիր պետք է կատարվեն։ Ցանկացած խնդիր, նոր մոտեցում մինչեւ կիրառվելն ամենալայն քննարկման փուլ է անցնելու։ Ասենք՝ բուհերին վերաբերող խնդիրների քննարկմանը կմասնակցեն ռեկտորից մինչեւ ուսանողը, եւ դա կլինի լավագույն տարբերակը։ Անհրաժեշտ է հայեցակարգային մոտեցում մշակել ողջ գիտական բնագավառի համար՝ հաշվի առնելով թե՛ ազգային ակադեմիայի կարծիքը, թե՛ ճյուղային նախարարությունների, թե՛ բուհականը։ Նախարարությանը կից գիտական քաղաքականության խորհուրդ ենք ուզում ստեղծել, որը պետք է օգնի ձեւավորելու գիտությանն անհրաժեշտ մոտեցումները։

— Ձեզ չի՞ անհանգստացնում մասնավոր բուհերի առատությունը, որոնց գործունեությունը շատ է հիշեցնում մասնավոր բանկերին, նաեւ՝ խաբված ավանդատուներին, քանի որ ուսանողների դիպլոմները պետությունը չի ճանաչում։

— Անհանգստացնում է այն առումով, որ դրանք ստեղծվել են այնպիսի հողի վրա, որով միայն լիցենզիա էր պետք գործելու համար։ Ներկայումս կա մոտ 70 մասնավոր բուհ՝ 20 հազար ուսանողով եւ երեք հազար շրջանավարտով։ Այդ «վախը» կա, եւ այժմ գործընթացը կարգավորելու ենք գնում։ Հետազոտման փուլից դուրս ենք եկել եւ մոտակա ժամանակներս կկանոնակարգենք, թե ինչպիսին պետք է լինի մասնավոր բուհերի տեղը մեր կյանքում՝ ոչ միայն գործելու իրավունք տալով, այլեւ՝ վերահսկման մեխանիզմներ մշակելով, որպեսզի բուհը պատասխանատու լինի ուսանողների գիտելիքների, նրանց ապագայի համար։ Կանոնակարգ կմշակենք, որը կօգնի գնահատելու բուհի կարեւորությունը, նրա որակը՝ որպես հաստատություն շարունակելու համար եւ, ամեն դեպքում, դա կլինի նաեւ ուսանողի մակարդակը գնահատելու չափանիշ։ Մասնավոր բուհերի դիպլոմները չճանաչելը ժամանակի խնդիր է։ Այն մոտեցումը, որ այսօր ունենք՝ մշակել չափանիշներ, որով ստուգման կենթարկվեն թե՛ պետական, թե՛ մասնավոր բուհը ավարտածների գիտելիքները, կլուծի նաեւ նրանց դիպլոմների ճանաչման խնդիրը։

— Պետական բուհերում նույնպես մասնավորեցման գործընթաց է տեղի ունենում։ Մասնավոր բուհերի կողքին առանձին ֆակուլտետների ամբողջովին վճարովի դառնալը կամ տեղերի մեծ բաժինը վճարովիին հատկացնելը անհասկանալի է։ Կարելի՞ է ենթադրել, որ պետությունն աստիճանաբար հրաժարվում է կրթությունը հովանավորելուց։

— Դուք ճիշտ եք նկատել ներկայումս գոյություն ունեցող միտումը։ Բարձրագույն կրթության երեք մասնաբաժին կա՝ մասնավոր բուհեր, պետական պատվեր՝ պետական բուհերում եւ վճարովի մասնաբաժին դարձյալ պետականում։ Սա, փաստորեն, ժառանգված խնդիր է, որ կուտակվել է վերջին չորս տարիներին եւ պլանավորել ենք լուծել կարճ ժամանակում։ Այս խնդրի վերաբերյալ վերջնական որոշումները նույնպես լայն քննարկման արդյունքում կծնվեն։

— Նախորդ տարիների ընդունելության քննություններից հայտնի են դեպքեր, երբ դիմորդն ընդունվել է վճարովի ֆակուլտետ, սակայն անվճարունակ լինելու պատճառով հրաժարվել է ուսանելուց։

— Լուծման մի տարբերակ ունենք՝ ուզում ենք ստեղծել ուսանողության օգնության ֆոնդ, որի միջոցով կօգնենք լավագույն ուսանողներին, որպեսզի շարունակեն ուսումը՝ անկախ նրանից, թե որ կուրսում են։ Մենք նույնպես նամակներ ունենք թվով 500, երբ երեխան 2–3-րդ կուրսից թողնում է ուսումը ընտանիքում կատարված այս կամ այն դժբախտ պատահարի պատճառով՝ չկարողանալով վճարել ուսման վարձը։

— Սոցիալական ծանր իրավիճակը վերջին տարիներին արժեզրկեց ուսուցչի եւ դասախոսի կոչումը։ Ձեր մոտեցումները կօգնե՞ն վերականգնելու նրանց կորսված վարկը։

— Իմ այցելությունները հանրապետության բազմաթիվ դպրոցներ ցույց տվեցին, որ ուսուցիչը իր բարձր կոչումով նույնն է մնացել։ Աշխատավարձն իսկապես շատ ցածր է, սակայն պետությունն իր հնարավորությունների չափով ամեն ինչ անում է։ Որպես փաստ՝ 97-ին նախատեսված աշխատավարձի հավելումները մոտ 30 տոկոս է ուսուցիչների համար, մյուս բյուջետային հիմնարկների մոտ 20 տոկոսի փոխարեն։ Նախարարությունն իր հերթին այլ տարբերակների վրա է աշխատում, որպեսզի բյուջեից դուրս հնարավորություն գտնի բարելավելու վիճակը։

— «Դպրոց» թերթի հրատարակման ընդհատումը ուսուցիչներից շատերի դժգոհությունը հարուցեց։ Այլ տեսակետ էլ կա, որով՝ գերատեսչությունների կողմից թերթերի հրատարակումը արդարացված չի համարվում, քանի որ խուսափում են ճշմարտությունն ասելուց, հետեւաբար ընթերցողների մեծ շրջանակ չունեն։

— Թերթի հրատարակումը անհրաժեշտություն է, դա միակ օրգանն է, որով ուսուցիչների շրջանում կարող ենք տարածել մեր մոտեցումները։ Այն կլինի նաեւ հակառակ տեսակետների արտահայտման ամբիոն։ Թերթի հրապարակման հետ կապված ժամանակավոր խնդիրներ կան, որը կլուծենք շատ կարճ ժամանակահատվածում, եւ երկու շաբաթը մեկ անգամ թերթը լույս կտեսնի։ Զուգահեռ մտածում ենք նաեւ մանկավարժական հանդես կամ տարեգիրք տպագրելու մասին, ավելի ճիշտ, վերակենդանացնել մինչեւ վերջին տարիները գոյություն ունեցող ամսագիրը։

— Ձմեռային արձակուրդից հետո դպրոց մտնող ուսուցիչը նորություն կունենա՞։

— Տարրական դասարաններում գրքերի պակաս են ունենալու՝ թերի կատարված բաժանորդագրության պատճառով։ Այդ առիթով ուզում եմ դիմել նորից ուսուցիչներին, որպեսզի իրենց հմտությունն օգտագործելով չընդհատեն ուսման պրոցեսը։ Համաշխարհային բանկը մոտ 7 մլն դոլարի չափով գումար է տրամադրել դասագրքերի հրատարակման համար։ Այն կատարվելու է փուլ առ փուլ՝ մինչեւ 2000 թվականը։ Կարող եք վստահ լինել, որ դասագրքերը զանգվածային տպագրության կներկայացվեն փորձաքննություն անցնելուց հետո։ Վատ դասագիրքը դպրոց չի մտնի միայն նրա համար, որ դպրոցում գիրք ունենանք։

ՍԱՌԱ ՊԵՏՐՈՍՅԱՆ

60-ԱՄՅԱԿ

Սամսոն Գրիգորյանի մուսաները չեն լռում

Որպես գրող եւ մտավորական համեստ է, աշխատասեր եւ տաղանդաշատ։ Ու եթե իշխանություններից մինչեւ օրս չի գնահատվել ըստ արժանվույն, պատճառը սասունցի լինելն է, ոչ մեկի «բրի տակով» չի անցնում, իր սկզբունքն ունի, իր խիղճն ու իր ճանապարհը։ Սամսոն Գրիգորյանի ամենամեծ գնահատականը ընթերցողի սերն է նրա հանդեպ։ Փորձիր նրա հրատարակած գրքից տասը-քսան օր անց գտնել գրախանութում։ Չի՛ հաջողվի։ 32 տարի առաջ է լույս տեսել նրա «Սասնա պար» (1965 թ.) բանաստեղծությունների անդրանիկ ժողովածուն։ Բացում եմ եւ նորից վերընթերցում. գրական առաջին քայլերից անաղարտ եւ հաստատուն երգել է Արեւմտյան Հայաստանի կարոտը, փառաբանել Սասնո բարբառն ու պարը, սրինգն ու Թուր-կեծակին եւ լավատեսորեն, էպոսական շնչով խոստովանել իր ուխտը։

Սասունը, Տարոն աշխարհը որպես պոետական աշխարհագրական տարածք, ինչպես մեծ Շիրազն էր ասում, Սամսոն Գրիգորյանի սահմանն է։ Կարդա բանաստեղծի «Լեռան կարոտ», «Ոսկի երազ», «Խավրծիլ», «Վայրի մեղու» բանաստեղծական ժողովածուները եւ կհամոզվես, որ Սասնա եւ Մշո աշխարհի, նրա ժողովրդի, բառ ու բանի զովքը հայ ժողովրդի զովքն է, նրա խոհերի եւ իղձերի խտացումը։ Չափածո գրի, թե արձակ, բանաստեղծական, թե պատմահրապարակախոսական ստեղծագործություն կամ հոդված, Ս. Գրիգորյանի ցավը եւ ճանապարհը մեկն է. կորուսյալ հայրենիքի զովք եւ Հայ դատի պահանջ։ Որ Ս. Գրիգորյանը գրում է ապրված եւ հուզող թեմաներով, գրում է ջերմ եւ պատկերավոր, երգում բնություն, հայրենիք, սեր եւ խաղաղություն, քաջ հայտնի է բոլորին։ Որպես պատմաբան կուզեի կանգ առնել պատմաբան, բանասեր, մատենագետ, ինչպես «Ոգնին» էր կատակով օրերս նշել՝ «Եղեռնագետ» Ս. Գրիգորյանի տպագրված եւ անտիպ ռազմահայրենասիրական ծանրակշիռ վաստակին։

1970 թ. Հայկ. ՍՍՀ «Գիտելիք» ընկերությունը հրատարակեց Ս. Գրիգորյանի «Նրանք ընկան երգը շուրթերին» պատմաբանասիրական գրքույկը՝ նվիրված Հայրենական մեծ պատերազմում զոհված հայ գրողներին։ Իր բնույթով եզակի մի աշխատություն, որը բարձր գնահատվեց ժամանակի մամուլի եւ ռադիո-հեռուստատեսության կողմից։ Հայրենական մեծ պատերազմի 30-րդ տարելիցի առթիվ Ս. Գրիգորյանն ընթերցողի սեղանին դրեց «Հուշամատյան սիրո եւ սխրանքի» պատմաբանասիրական աշխատությունը, ուր նա ոչ միայն զոհված հայ գրողների դիմանկարներն է կերտել, այլեւ զետեղել նրանց ստեղծագործություններից նմուշներ։ Ոչ միայն գրական աշխարհում, այլեւ մեր պատմագիտության մեջ այսօր կոթողային աշխատություն է Ս. Գրիգորյանի «Մուսաները չլռեցին» գիրքը (I-ին հատոր, 1990 թ.)։

Ցավալի է, որ մինչեւ օրս ընթերցողը չի ստանում «Մուսաները չլռեցին» գրքի 2-րդ հատորը, որ տպագրության է պատրաստ 15 տարուց ավելի։

Մի՞թե նման ճակատագիր չի սպասում եւ հեղինակի «Հավերժության լուսամատյան» պատմափաստագրական, կոթողային այն անտիպ հետազոտությանը, որը նվիրված է միլիոնավոր հայոց զինուժի զորահրամանատարներին, գեներալներին, ազգային հերոսներին, գիտության, մշակույթի, գրականության, սպորտի զոհված գործիչներին, Հայաստանի եւ Արցախի անկախության ու ինքնապաշտպանության իրենց կյանքը զոհաբերած 6000-ից ավելի հայորդիներին, դուստրերին, օդաչուներին, մի աշխատություն, որը ծնվել է «Ուխտատուն» բանգարան-ինստիտուտում, մեր աչքի առջեւ։

Տպագրական մեր օրերի դժվար պայմաններում բանաստեղծ, արձակագիր եւ հրապարակախոս Ս. Գրիգորյանի ձայնը լսելի է միշտ եւ ամենուր։ 1995 թ. Մեծ եղեռնի 80-րդ տարելիցի առթիվ, նա ընթերցողին ներկայացավ «24 ժամ Պոլսում» պատմափաստագրական չքնաղ պոեմով (նկարիչ Հենրիկ Մամյան)։ 1996-ին բանաստեղծը «Կարմիր պանթեոնով» (նորից պատմափաստագրական պոեմ) դատապարտեց ստալինյան բռնությունները եւ սպանդը։

Թե չափածո, եւ թե արձակ խոսքում, ինչպես եւ կյանքում, Սամսոն Գրիգորյանն անհաշտ է եւ մարտնչող բոլոր տեսակի անարդարությունների եւ բռնությունների դեմ։ Հիշենք նրա «Սիրտս ցավում է, ինչո՞ւ», «Ձայն հանի՛ր, վերեւ», «Փորձագե՞տ, թե փորձանագետ» հրապարակախոսական հոդվածները։ Սամսոն Գրիգորյանն ունի շուրջ 400 հեղինակային մամուլից ավելի անտիպ չափածո, արձակ, [illegible] եւ հրապարակախոսական ստեղծագործություններ ու հոդվածներ։

Գրողի 60-ամյակի այս օրերին ճիշտ չի լինի չգնահատել նրա աշխատանքային եւ հասարակական գործունեությունը։ Որպես Հայպետհրատի, Կինոկոմիտեի, «Սովետական դպրոց» թերթի եւ հեռուստառադիոպետկոմի խմբագիր, ավագ խմբագիր, բաժնի վարիչ, գլխավոր խմբագիր նա մնայուն հետք եւ բարի անուն է թողել։ Ս. Գրիգորյանը հանրապետությունում քաջ հայտնի է նաեւ որպես հմուտ բանգարանագետ, Մեծ եղեռնի, ռեպրեսիաների, Հայրենական մեծ պատերազմի, 1988-ի երկրաշարժի, Արցախյան ազատամարտի պատմության հմուտ քաջատեղյակ եւ գիտնական-հետազոտող։

Ս. Գրիգորյանը Հայաստանի եւ նախկին ԽՍՀՄ-ի Գրողների միության անդամ է։ Ռազմական գրողների միջազգային ասոցիացիայի փոխնախագահը, հայ-լեհական բարեկամության վարչության անդամ, Մեծ եղեռնի եւ հայոց ազատամարտի «Ուխտատուն» բանգարանի ինստիտուտի տնօրենն ու գիտական խորհրդի նախագահը, «Անդրանիկ զորավար» համազգային միության եւ ՀՀ պատերազմի, զինված ուժերի եւ աշխատանքի վետերանների միությունների նախագահության անդամ։ Ու թեեւ հենց այսօր նա հատեց 60-ի սահմանագիծը, բայց նորից լի է պոետական, գիտաստեղծագործական եւ կազմակերպչական անսպառ եռանդով ու պաշարով։ Բնավորությամբ տաքարյուն է ու շիտակ, աշխատասիրությամբ եւ ընտանեպաշտությամբ անմրցելի, արամիտ ու կատակասեր, նուրբ ու նաեւ միամիտ. այսպիսին է իրոք Սամսոն Գրիգորյանը՝ մեր Սասունը։ Շնորհավոր 60-դ, սիրելի գրչեղբայր, տա աստված յոթանասունդ նշենք Տարոնն աշխարհում, քո այնքան գովերգած Արաբոների, Չաուշների ու Սմբատների օրրանում։

ՍՏԵՓԱՆ ՍՏԵՓԱՆՅԱՆ
Պատմական գիտությունների դոկտոր, պրոֆեսոր

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

միջազգային

ԳԵՐՄԱՆԻԱ

Մարկուս Վոլֆ. Առասպելական հերո՞ս, թե՞ հանցագործ

Անցած շաբաթ Գերմանիայում հայտարարվեց, թե մի շատ հետաքրքիր դատավարություն դեռ է սկսվի: Այն կարող է հասարակությանը 2 մասի բաժանել եւ նորից է բարձրացնում այն հարցը, թե ի՞նչ է լրտեսությունը՝ հանցագործությո՞ւն, թե՞ հայրենիքի առջեւ պարտքի կատարում, որը ենթակա չէ պատժի: Հիշո՞ւմ եք, խորհրդային տարիներին հպարտանում էինք մեր հռչակավոր լրտեսներով, հերոսի կոչումներ տալիս, ֆիլմեր նկարահանում, գրքեր գրում նրանց մասին եւ անվանում գեղեցիկ հետախույզ բառով: Միեւնույն ժամանակ անարգանքի սյունին էինք գամում ու ամենախիստ պատիժներ սահմանում արեւմտյան եւ այլ երկրների լրտեսներին: Այն ժամանակ ամեն ինչ պարզ էր թվում: Այդպես չէ Գերմանիայում միավորումից հետո: Դյուսելդորֆ քաղաքում դատարանի առաջ արդեն երկրորդ անգամ է կանգնելու ԳԴՀ-ի (հիշո՞ւմ եք դեռ այս հապավումը) հետախուզական վարչության նախկին ղեկավար, 73-ամյա Մարկուս Վոլֆը, որը «սառը պատերազմի» տարիներին դարձել էր հռչակավոր շնորհիվ ԳՖՀ-ի եւ Արեւմուտքի դեմ իրագործած ապշեցուցիչ հաջող գործողությունների: Վոլֆին անվանել են «անդեմ մարդ», քանի որ տասնամյակներ շարունակ արեւմտյան հետախուզական ծառայությունները չեն իմացել, թե ում հետ գործ ունեն: Մարկուս Վոլֆը, ինչպես եւ 20-րդ դարի հռչակավոր շատ լրտեսներ, ծագումով հրեա է, նրա հայրը բժիշկ էր, մայրը՝ թատերագիր: Եվ քանի որ հրեա լինելուց բացի հայրը նաեւ կոմունիստ էր, Մարկուս Վոլֆը ընտանիքով հանդերձ 34 թվականին փախել էր նացիստներից եւ հայտնվել Խորհրդային Միությունում, որտեղ եւ ձեւավորվել էր որպես անձնավորություն: Պատերազմի ավարտից հետո Վոլֆին ետ են ուղարկել Արեւելյան Գերմանիա այդ երկրի հետախուզական ծառայությունը ստեղծելուն օգնելու նպատակով: Այդ ծառայությունը հետագայում վերջին 30 տարիներին գլխավորել է հենց Մարկուս Վոլֆը, որին նաեւ «Միշա» ծածկանունով էին կոչում: «Միշայի» մասին բազմաթիվ առասպելներ են պատմում: Մասնավորապես, թե նա այնքան արհեստավարժ էր, որ կանցլեր Հելմուտ Քոլի համար նախապատրաստված արեւմտագերմանական հետախուզության զեկույցներն ավելի շուտ հայտնվում էին Էրիխ Հոնեկերի սեղանին, քան Քոլի:

ԳՖՀ-ի քրեական օրենսգրքի 99-րդ հոդվածի համաձայն, լրտեսությունն այդ երկրում պատժվում է 5-10 տարի ազատազրկմամբ: Սակայն Գերմանիայի միավորումից հետո, երբ ԳԴՀ-ի լրտեսներն իրենց կամքից անկախ հանկարծակի հայտնվեցին թշնամու թիկունքում, իրավաբանական բարդություններ ծագեցին: Սկզբից, կարծես թե, Աստծո կողմից (բայց իրականում Արեւմուտքի հատուկ ծառայությունների) ուղարկված հրաշքի նմանվող երկրի միավորումից գերմանացիներն այնքան էին ուրախացել, որ ԳՖՀ-ի այն ժամանակվա ներքին գործերի նախարարի նախաձեռնությամբ ցանկացել են նույնիսկ համաներում շնորհել ԳԴՀ-ի բոլոր հետախույզներին, բայց երբ էյֆորիան ավարտվել է, Բեռլինի դատարանը 91 թ. մերժել է այդ առաջարկը, հիմնավորելով դա այն հանգամանքով, թե ԳԴՀ-ի լրտեսներն, իբր, տարբերվում են արեւմտյաններից, քանի որ սերտ համագործակցել են սեփական քաղաքացիներին հետապնդող պետանվտանգության նախարարության հետ: Դրանից հետո, սակայն, դաշնային սահմանադրական դատարանը 95 թ. վերացրել է արեւմտյան «բարի» եւ արեւելյան «չար» լրտեսների միջեւ եղած տարբերակումը եւ ԳԴՀ-ի բոլոր լրտեսներին ազատել է դատական հետապնդումներից: Այդ 2 որոշումների արանքում ընկած ժամանակահատվածում Դյուսելդորֆի երկրամասային գերագույն դատարանը հայրենիքի դավաճանության մեջ մեղադրելով Վոլֆին, սկզբից դատապարտեց նրան 6 տարվա ազատազրկման, սակայն մեկ այլ Գերմանիայի գերագույն վճռաբեկ դատարանը չեղյալ հայտարարեց այդ որոշումն այն բանի հիման վրա, որ, լինելով Արեւելյան Գերմանիայի քաղաքացի, Վոլֆը չէր կարող դավաճանել Արեւմտյան Գերմանիային: Այս տարիներին «Միշան» սուղ ֆինանսական պայմաններում է գտնվել, քանի որ մոտ 350 դոլար թոշակով է ապրել: Այդ պատճառով է երեւի, որ նա «Ռուսական խոհանոցի գաղտնիքները» խոստումնալից վերնագիր կրող մի գիրք է հրատարակել, որտեղ հետաքրքրասեր ընթերցողը, սակայն, բորշչի, պելմենիի, սոլյանկայի եւ ռուսական այլ կերակրատեսակների պատրաստումներից բացի ուրիշ բան չի կարող գտնել: ԳԴՀ-ի հետախուզության ղեկավարը, որը կոմունիզմի փլուզումից հետո ատելի անձնավորություն էր դարձել, տարիների ընթացքում կարողացավ շահել մարդկանց կարեկցանքը, եւ իրենց կյանքի կտրուկ փոփոխություններից, գործազրկությունից, Արեւմտյան Գերմանիայի համեմատությամբ կյանքի ցածր մակարդակից դժգոհ արեւելագերմանացիները նրան այժմ համարում են ստալինիզմից երես թեքած «չափավոր կոմունիստ»: Սակայն հանգստի անցնելու եւ հուշեր գրելու Վոլֆի ծրագրերը չիրագործվեցին, քանի որ դատախազությունը նոր գործ հարուցեց նրա դեմ՝ մարդկանց առեւանգելու մեղադրանքով: Հանցագործության այդ տեսակը նախկին ԳԴՀ-ում էլ էր դատապարտվում, այնպես որ «Միշան» ոչ թե լրտեսության, այլ լրտեսության նպատակով մարդկանց առեւանգելու եւ անօրինական ձեւով նրանց ազատազրկելու համար հանցագործության մեջ է այժմ մեղադրվում: 55 թ. նրա հրամանով Արեւմտյան Բեռլինից առեւանգվել է ամերիկյան դեսպանատանը որպես քարտուղարուհի եւ թարգմանչուհի աշխատող 26-ամյա ամերիկուհի Քրիստի Տրամը, որին մու հետ բերել են Արեւելյան Բեռլին եւ ստիպել համագործակցել արեւելագերմանական «Շտազի» կոչվող հետախուզության հետ: Հետագայում Քրիստին հաջողվել է փախչել Միացյալ Նահանգներ:

Դյուսելդորֆի դատախազները վստահ են, որ բավարար փաստեր ունեն եւ կկարողանան ապացուցել Վոլֆի մեղսակցությունն այս գործում: Բացի այդ, «Միշան» մեղադրվում է Արեւմտյան Գերմանիայից Արեւելյան փախած թարգմանիչ Գեորգ Անգերերի առեւանգման մեջ, որին Վոլֆի հրամանով մի քանի անգամ դաժանաբար ծեծել են եւ 200 օր հոգեբանական կտտանքների ենթարկելուց հետո ստիպել, որ նա սուտ ցուցմունքներ տա նախկին կանցլեր Վիլլի Բրանդտի դեմ:

Այնպես որ, ողջ աշխարհը այժմ հետաքրքրությամբ սպասում է այդ դատավարությանը: Ռուսաստանի արտաքին հետախուզության ներկայացուցիչ Տատյանա Սամոյլիսը Ինտերֆաքս գործակալությանն այդ կապակցությամբ ասել է, թե լրտեսն իր պարտքն է կատարում եւ ոչ՝ ավելին: Այդ պատճառով էլ չի կարելի հետապնդել պետական ծառայության մեջ գտնված անձանց, առավել եւս երբ նկատի առնվի Գերմանիաների միավորումը: Իսկ Մարկուս Վոլֆը, նրա դատապաշտպանի վկայությամբ, միայն իրեն հատուկ անվրդովությամբ հանգիստ սպասում է դատավարության սկզբին:

ԳՐԻԳՈՐ ԷՄԻՆ-ՏԵՐՅԱՆ

ՄԵՐՁԱՎՈՐ ԱՐԵՎԵԼՔ

Իրանա-սիրիական հարաբերությունների հատուկ բնույթը

Սիրիայի փոխնախագահ Աբդել Հալիմ Խադդամի եւ արտաքին գործերի նախարար Ֆարուք Շարաայի Թեհրանում ավարտված մեկօրյա այցի ընթացքում ընդգծվել է իրանա-սիրիական հարաբերությունների հատուկ բնույթը՝ «տարածաշրջանում դավադրությունների եւ Իսրայելի թշնամական քաղաքականության» պայմաններում:

Իրանի պաշտոնական անձանց հետ կայացած բանակցությունների ընթացքում կարծիքներ են փոխանակվել Պաղեստինի ինքնավարությունում եւ Լիբանանում վերջերս տեղի ունեցած իրադարձությունների, Իրաքի հյուսիսի իրադրության շուրջ: Սիրիայի փոխնախագահը կտրականապես մերժել է Հեբրոնի (Էլ Խալիլի) հարցով «սիոնիստական վարչակարգի» հետ փոխզիջման հնարավորությունը: Նա նշել է, որ Դամասկոսը նախապես «հստակ դիրքորոշում» է բռնել ավելի վաղ կնքված պաղեստինա-իսրայելական համաձայնագրերի նկատմամբ: «Մենք վստահ էինք եւ վստահ ենք, որ նման համաձայնագրերն ի վիճակի չեն կայուն եւ արդարացի խաղաղություն ապահովելու: Վերջին իրադարձությունները դրա հաստատումն են», նշել է Խադդամը: Նրա խոսքերով, Մերձավոր Արեւելքի իրադրությունը պահանջում է տարածաշրջանի երկրների զգոնության եւ գործողությունների համակարգման ամրապնդում:

Ինչպես հայտնում են լրատվական գործակալությունները, Հյուսիսային Իրաքին նվիրված իրանա-թուրքա-սիրիական եռակողմ կոնսուլտացիաների վերսկսման առիթով Սիրիայի փոխնախագահին ընդգծել է Իրաքի տարածքային ամբողջականությունը պահպանելու դրանց նպատակաուղղվածությունը:

Խադդամը Իրանի նախագահ Ալի Աքբար Հաշեմի Ռաֆսանջանիին է հանձնել Սիրիայի ղեկավար Հաֆեզ Ասադի անձնական ուղերձը: Կայացած զրույցի ընթացքում Սիրիայի փոխնախագահը պարզաբանել է Դամասկոսի դիրքորոշումը Պարսից ծոցի գոտու իրադրության վերաբերյալ՝ «6 գումարած 2» բանաձեւով արտաքին գործերի նախարարների Կահիրեի խորհրդակցության որոշումների լույսով: Ինչպես հայտնի է, Եգիպտոսի, Սիրիայի եւ Պարսից ծոցի արաբական պետությունների համագործակցության խորհրդի անդամ վեց երկրների արտաքին քաղաքական գերատեսչությունների ղեկավարներն Իրանին կոչ են արել ձեռնպահ մնալ տարածաշրջանի իրադրությունը սրող գործողություններից: Այս հայտարարությունը խիստ բացասական արձագանք է հարուցել Թեհրանում:

Իր կողմից Իրանի նախագահը նշել է Պարսից ծոցում օտարերկրյա ուժերի ներկայության անօրինականությունը, որը լուրջ խարխլում է տարածաշրջանի անդորրն ու անվտանգությունը: «Այն դեպքում, երբ Թել Ավիվը Վաշինգտոնի աջակցությամբ իր զորեղությունն է ցուցադրում տարածաշրջանի պետությունների, հատկապես Լիբանանի եւ Սիրիայի նկատմամբ, անհրաժեշտ է տարածաշրջանային հնարավորությունների մոբիլիզացում սիոնիստական վարչակարգին դիմակայելու համար», հայտարարել է Հաշեմի Ռաֆսանջանին:

ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ

ՍԵՐԲԻԱ

Կոսովոյին կտրվի՞ մշակութային ինքնավարություն

Վուկ Դրաշկովիչի Սերբական շարժումը (ՍՊՕ) Բելգրադում հավատարմագրված մի դիվանագետի կողմից «խիզախ» որակված մի հռովարտակ է հրապարակել՝ նվիրված Սերբիայի Կոսովո երկրամասի կարգավիճակին, որի բնակիչների 90 տոկոսը կազմում են ալբանացիները: Ընդդիմության Զայեդնո դաշինքի իր ընկերներին ՍՊՕ-ի ներկայացված այդ փաստաթուղթն առաջ է քաշում Կոսովոյի մշակութային ինքնավարությունը ճանաչելու հարցը՝ այսուամենայնիվ առանց վերականգնելու թվացյալ ինքնիշխանությունը, որ ուներ այդ խռովարար ալբանական գավառը, որին արդեն յոթ տարի է, ինչ բռնի կերպով վերջ է տվել Սլոբոդան Միլոշեւիչը: Զայեդնոյին մնում է իր ընտրազանգվածի մեջ գտնել «սերբ ազգի օրորոցում» փայփայած վարչակարգի ուժգին քարոզչության արդյունքները: Բերենք մի բնութագրական հայտանիշ. դեկտեմբերի 14-ին բելգրադցի ցուցարարները մեկ րոպե լռությամբ հարգեցին ծեծի պատճառով բանտում մահացած մի կոսովցի ալբանացու հիշատակը:

«ԷՔՍՊՐԵՍ»

ՀԱՄԱՌՈՏ

Կովկասյան գիտաժողով Լոնդոնում

ԵՐԵՎԱՆ, 13 ՀՈՒՆՎԱՐ, ՓԱՍՏ-ՇՐ: Հունվարի 22-ին Լոնդոնում կկայանա Կովկասի տարածաշրջանի խնդիրներին նվիրված գիտաժողով: Այնտեղ կմասնակցեն Հայաստանի, Վրաստանի եւ Ադրբեջանի ներկայացուցիչները:

Չինական նավատորմը օժտվում է ռուսական կործանիչներով

«Ջեյնզ Դիֆենս Ուիքլի» ռազմաարդյունաբերական հայտնի շաբաթաթերթի տվյալներով, անցյալ ամիս Չինաստանի վարչապետ Լի Պենի՝ Մոսկվա կատարած այցը նշանավորվել է ռազմական բնույթի մեկ այլ պայմանագրով, ըստ որի Պեկինը Ռուսաստանից գնելու է կրուիզ հրթիռներով զինված 2 կործանիչ նավ: Մեկնաբանների կարծիքով, գործարքը Չինաստանի նավատորմն առաջ կմղի առնվազն մեկ տասնամյակով:

Բիլ Քլինթոնը ջերմորեն ողջունեց մահմեդականներին

13 ՀՈՒՆՎԱՐ, VOA: Միացյալ Նահանգների նախագահ Բիլ Քլինթոնը ջերմորեն ողջունեց ողջ աշխարհի մահմեդականներին, որոնք նշում են ռամազան սուրբ ամիսը: Այս ամսվա ընթացքում ուղղադավան մահմեդականները տոնում են սուրբ գիրք Ղուրանը աստծուց ստացած մարգարե Մուհամմեդի հայտնությունը: Իսլամ դավանողները խիստ պաս են պահում եւ աղոթքներ անում: Նախագահ Քլինթոնն ասաց, որ մարմինը, միտքը եւ ոգին կարգավորող ռամազանը միավորում է մահմեդականներին եւ մոտեցնում նրանց աստծուն:

Եգիպտոսը ականազերծելու է անապատները

1997 թ. սկզբում Եգիպտոսը մտադիր է Կահիրեում հավաքել ֆրանսիացի, բրիտանացի, գերմանացի եւ ամերիկացի ականազերծման փորձագետների: Մոտ 22,7 մլն ականներ «մնացել են» երկրի անապատներում՝ վտանգի տակ պահելով զբոսաշրջության եւ գյուղատնտեսության զարգացումը: Այդ ականների մի մասը տեղադրվել է արաբ-իսրայելական պատերազմների ընթացքում, սակայն, դրանց գերակշիռ մեծամասնությունը գալիս է Երկրորդ աշխարհամարտի ժամանակներից: Եգիպտացիները ակնկալում են հին ռազմական «կարգադրիչների» ֆինանսական օգնությունը, որը մոտավորապես կկազմի 5 մլրդ ամերիկյան դոլար: *«ԷՔՍՊՐԵՍ»*

Եգիպտական մի ավտոբուս ընկել է Նեղոսը. կան զոհեր

ԿԱՀԻՐԵ, 14 ՀՈՒՆՎԱՐ, ՆՏ: Միջին Արեւելքի լրատվական գործակալությունը (ՄԱԼԳ) հաղորդել է, որ երեքշաբթի օրը Կահիրեի Ռոդ-էլ-Ֆարագ կամրջի վրայից Նեղոս գետն է ընկել մի ավտոբուս, կան բազմաթիվ զոհեր: Փրկարարները ջրից հանել են 15 մարդու: Հայտնաբերվել է 5 դիակ, կենդանի մնացածներին տեղափոխել են հիվանդանոց՝ բուժօգնություն ցույց տալու նպատակով:

Գործադուլ են անում 600 հազար հարավկորեացիներ

ՍԵՈՒԼ, 14 ՀՈՒՆՎԱՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Հարավային Կորեայի ավելի քան 600 հազար աշխատավորներ դադարեցրել են աշխատանքը՝ ի նշան բողոքի աշխատանքի մասին իշխանությունների ընդունած նոր օրենքի դեմ: Այսիվ գործադուլային պայքարի երկրորդ փուլը կտեւի երկու օր, եւ գործադուլավորների թիվը կարող է հասնել մինչեւ մեկ միլիոնի: ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ի թղթակիցն այս մասին հայտնել են աշխատավորների խոշորագույն միավորումների՝ Կորեայի արհմիությունների ֆեդերացիայի եւ կոնֆեդերացիայի կենտրոնակայանում:

digitised by A.R.A.R.@

Մեր օրերի սեղանագիրը

2 խոսք Արմեն Շեկոյանի «Աղանդերը» համտեսելուց 2 ամիս անց

Արմեն Շեկոյանի գրքույկը կրում է «Աղանդեր» վերնագիրը։ Սա, երբ կուզեք, ֆունկցիոնալ փոխկապվածության պահ է ենթադրում։ Այսինքն ենթադրվում է ինչ-որ սպառող խավի գոյություն, որը բնականաբար աղանդերի պահանջ է զգում։ Ուստի նրան եւ հասցեագրված է 124 քառատող բանաստեղծություններից բաղկացած ուտեստը, որը եւ պետք է ինչ-որ կերպ մարսվի։ Ի դեպ, բերված թվային ցուցանիշը հնարավոր միակ մեխանիկական գործողության արտացոլումն է. մնացյալը՝ ընդունվում է, երբ կուզեք ենթագիտակցորեն, գիտակցորեն (թվաբանությունը համաձայնվենք, որ նույնիսկ XIX դարում արդեն գիտակցության հետ կապ չունեցող դրույթ էր) եւ ինչու ոչ ֆիզիոլոգիապես (չէ՞ որ աղանդեր է)։ Եվ հաշվի առնելով այն անվիճելի իսկությունը, որ այսօր մեզանում ոչ սովածների թիվը խիստ սահմանափակ է, ստիպված ենք ընդունել, որ ժամանակի սկուտեղի վրա տրամադրվելիք համադամը հասցեագրված է ունեւոր հատվածի ստամոքսներին։ Ունեւոր հատվածն էլ, դե գիտենք այսօր եւ միշտ ովքեր են։ Ահա խնդրեմ...

Խորհրդարան եւ Դումա
եւ այլ բաներ՝ փոքր ու մեծ...
Քերթողական իմ լուման
ինֆլյացիայի ենթարկվեց։
Դե ... մարսեք։

Բնավ քաղաքականացնելու միտում չկա, զի սա Պոետի խոսք է, որի միակ քննադատները՝ ինքը ստեղծագործողն է եւ ժամանակը։ Վերջ ի վերջո Սեյրան Խաթլամաջյանը նրանով չի հիշվելու, որ իր բառամանը ներկա էր ինքը նախագահը... Ուստի եւ

Մենք անկուշտ, ագահ, անաստված, չարկամ,
Նեկտարն ենք քամում այս միակ ծաղկի...
Էլ Խաթլամաջյան Սեյրանը չկա,
որ մեզ անողոք քննի ու ծաղկի։

Այս բանաստեղծությունը ֆրանսիական այն աղանդեր-դոդոշն է (կամ գորտը, ինչպես կուզեք), որ հարկադրված է երկար կռռոցի, հիշեցնելով, որ մենք դեռ ճահճում ենք։

Ընդհանուր առմամբ, տպավորությունն այն է, որ Արմեն Շեկոյանի ձեռքով եւ հոգով պատրաստված դելիկատեսը, ի սկզբանե ստեղծված էր, ժողովրդի, լեզվով ասած, կերածը հետ տալու նպատակով։ Շատ փոքր եւ խայթող են թվում որոշ բանաստեղծություններ կծու եւ մոռ։ Կարծում եմ սա հեղինակի նվաճումներից է...

Մյուս կողմից, մեզանում իրերի եւ անձերի դասավորվածությունն այնքան էլ տրամաբանական բնույթի չէ, երբ ոչ հակառակը։ Ուստի եւ բնական է նաեւ փակուղային անելանելիությունը՝ կնքված համապատասխան ժամանակի դրոշմով եւ հետեւաբար պլոզիկ իր բնույթով...

«Ցավն է դաժան, հոգսն է անվերջ,
եւ երկրաշարժն՝ արհեստական,
Դրնդընում էր իր քթի մեջ
մի քաքվեցի փախստական»։

Փորձելով չփախչել համատեքստից, նշենք, որ այս եւ նման բանաստեղծությունները շատ արագ (հաղթանակ, եղած-չեղածով) պատրաստված տեսակ է, այնպես է պատահում, երբ հանկարծ քեզ հյուր է գալիս կուշտ մեկը եւ դու՝ տան տերը, ինչ-որ բան մատուցելու պահանջ ես զգում։ Եվ ո՞վ ինձ կասի, որ եղած-չեղածը սա չէ։ Ցայտնոտի պահն էլ է ակնհայտ։

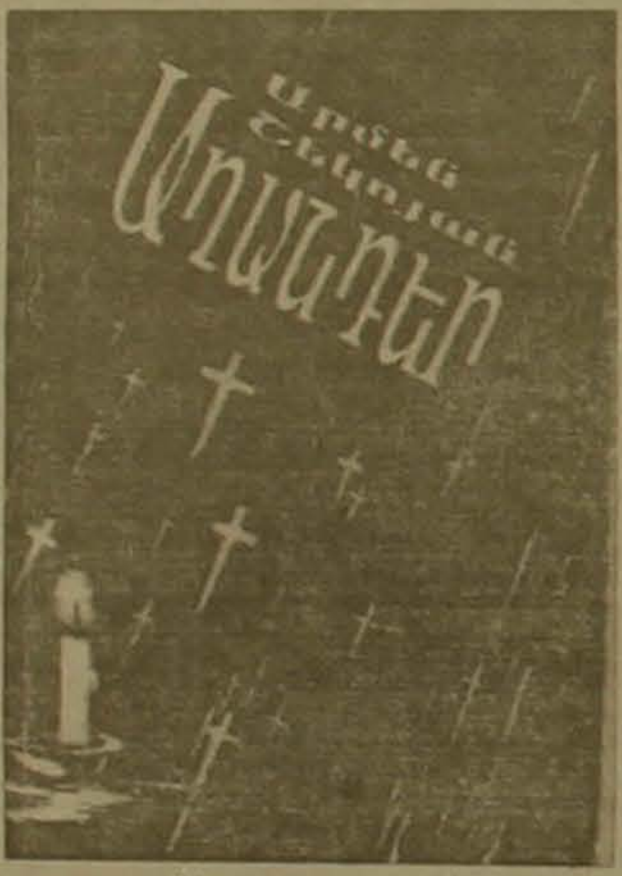

Բայց, չէ՞ որ, ես եմ վերջ ի վերջո տերը՝ Տան տերը, չէ՞ որ նման կարգավիճակի գիտակցումը կարեւորագույն մի հենարան է, չէ՞ որ գրողը տանի...

Գոհ եմ ինձնից՝ Արմենից,
զի պոետ եմ ու արքա,
եւ իմ կյանքն է ամենից
շքեղաշուքն ու առկան։

Ինչի՞ց եմ գոհ. թեկուզ նրանից, որ...

Քամին օդային սահմանն է խախտում։
Լուռ եմ ամփոփված իմ պաղ տիջակով։
Ես չեմ ցանկանում լինել դրախտում
Փախստականի կարգավիճակով։

Հիշում ես Սերգեյ Եսենինին...
«А скажу не надо рая,
Дайте Родину мою»։

Արտագաղթը հայ իրականության ամենից տխուր վկայականն է, եւ երբ նույնիսկ

կռունկների մի երամ
վերադարձավ երեւան...,
ապա միեւնույնն է՝
... Հեռուներից անարեւ
չբերին գեթ մի բարեւ։

Բովանդակային առումով համաձայնվենք, որ ներկայացված աղանդերը տարբեր է (քաղաքական, սոցիալական, անձնական եւ այլն), սակայն արդի (ժամանակի արտացոլիչը կա) եւ հետեւաբար համեմված միեւնույն դառը, մոռ, կծու, արցունքաբեր քաղադրիչներով, կարելի է ստանալ լուծ կամ կաթ։

Այժմ խոսենք սկուտեղների մասին, երբ բանաստեղծությունների բովանդակությունը հասցեագրված է ինչ-որ մի խավի եւ ժամանակին, ապա ընտրված ձեւը հետաքրքիր է ուսումնասիրելու առումով։ «Լավ եմ արել գրել եմ»... սա է առաջին տպավորությունը, երբ փորձում ես ընթերցել բանաստեղծությունները։ Բա իհարկե լավ ես արել, եղբայր, քանզի այն քչերից ես, որոնք սոցռեալիզմից սյուրռեալիզմ (պատկերավոր ասած) թռիչք չեն կատարել, պարզունակից-բարդունակի չեն անցել, պահպանելով գրիչ եւ ոճ։ Արմեն Շեկոյանը հաղորդակցվելու համար ընտրել է քառատող բանաստեղծությունների եղանակը։ Դե, հասկանալի է, ժամանակ չկա՝ XXI-ի նախաշեմին ենք եւ այն էլ՝ Հայաստանում։ Ուստի եւ քառյակները դասական ռուբայաթ չեն, նրանցում չես գտնի ծեծված ճշմարտություններ կամ թեւավոր խոսքի կարգավիճակին ձգտող տողեր (կամ բեյթեր)։ Շեկոյանի քառյակները վավերագրական փաստաթուղթ են, եւ եթե օրինակ Օմար Խայամի հանճարեղ տողերը կարող էին գրվել բոլոր ժամանակներում (կարեւոր չէ XI թե XIV դդ-ում), ապա Արմեն Շեկոյանի քառյակներն ունեն հստակ ժամանակային եւ տարածքային կտրվածք։ Սա մեր իրականության կոլորիտն է։

Եվս մեկ առանձնահատկություն. Արմեն Շեկոյանի քառյակներում նկատելի է տողի զարգացումը։ Հանգերը գտնվում են նախապես, հետո՝ Ուզածը։ Այդպես էր անում Մայակովսկին։ Բնականաբար Չարենցը նույնպես։ Այդուամենայնիվ, որչափ էլ հեղինակի ֆարֆորը մոտավոր չէ (սկուտեղի՝ հանգի առումով), Շեկոյանը սկուտեղը չէ, որ կուզի ներկայացնել։ Գլխավորը աղանդերն է։ Հակառակ դեպքում գրքույկն այլ վերնագիր կկրեր։ Օրինակ «Սկուտեղ»։

ԱՐԻՍ ՂԱԶԻՆՅԱՆ

ԲԵՄ

«Կարմիր գլխարկը» կհամալրի Համազգայինի խաղացանկը

Համազգայինի թատրոնում ժամանակը, աշխատանքն ու միջոցները չեն վատնվում. ամանորյա ներկայացումները, ի տարբերություն մյուս թատրոնների, գալիս են ու... մնում, համալրելով թատրոնի մանկական խաղացանկը, որ մինչեւ վերջերս զուտ թումանյանական էր («Անբան Հուռին», 1994 թ.-ից եւ «Ստի սուտը» 1995 թ.-ից)։ Այս անգամ Համազգայինի մեծ ու փոքր այցելուների դատին էր հանձնված «Կարմիր գլխարկը»՝ ծանոթ ու անծանոթ դրվագներով, ինքնավստահ աղմկարար, համառ ու նպատակասլաց Կարմիր գլխարկով (վերջին հատկանիշները, սակայն, քիչ էին գայլի երախից խուսափելու համար), թախծոտ աչքերով, բնականաբար, վախկոտ, բայց վճռական պահերին ասպետորեն քաջ շլդիկով, ավանդաբար նենգ, սեթեւեթ, բայց համակրելի աչքերով, ծանոթ նապաստակներին խժռելուց խուսափող, սակայն ստամոքսի ցավերին չդիմացող բարեհոգի արջով, հեքիաթ-թռչուններով, սոված, ամիսներով (երեւի) անսպառ «բարեփոխումների» պատճառով մսի երես չտեսնող գայլով եւ, իհարկե, «երկնագույն երազի» գույներ հագած, ամանորյա միջոցառումների ընթացքում իմ տեսած ամենասիրուն Ձյունանուշով ու Ձմեռ պապով, այս տարի համառորեն մեզնից խուսափող «ձնափաթիլային» էֆեկտներով։ Բեմադրության հեղինակն, ըստ Եվգենի Շվարցի համանուն պիեսի, Կարեն Խաչատրյանն է, երաժշտությունը գրել է Մարտին Վարդազարյանը։

Թատրոնի գլխավոր ռեժիսոր Հրաչյա Գասպարյանից տեղեկացանք, որ հերթական ամանորյա ներկայացումը կդառնա թատրոնի մանկական խաղացանկի երրորդ ներկայացումը (նախորդները, ի դեպ, հաճախելիության խնդիր չունեն, եւ, պետք է ենթադրել, «Կարմիր գլխարկը» բացառություն չի լինի այդ առումով)։ Ներկայացումների «պլանն» սկսվել է դեկտեմբերի 24-ից եւ «գերակատարվել» հանդիսատեսի պահանջով։ Ներկայացումը դիտել ցանկացողների թիվը, հակառակ նախատեսվածի, չի պակասել հունվարի առաջին տասնօրյակի վերջում։ Ուրեմն, տեւական հետամանորյա կյանք մաղթենք «Կարմիր գլխարկին»։

Լ. Պ.

ԱՍՆ

Ռիչարդ Գյուլեզյանի «Բնապատկերները» ԱՀԳԹ կենտրոնում

«Արմինյըն Միրըր Սփեքթեյթըր» շաբաթաթերթից տեղեկանում ենք, որ հունվարի 12-ին Ամերիկայի հայկական գրադարան եւ թանգարան (ԱՀԳԹ) կենտրոնի երրորդ հարկի պատկերասրահում տեղի է ունեցել Ռիչարդ Գյուլեզյանի «Բնապատկերներ» ընդհանուր խորագիրը կրող ցուցահանդեսի բացումը, որն ընդգրկում է ինքնուս արվեստի վարպետի եւ լուսանկարչի գործերը։

Գյուլեզյանը ծնվել է 1952 թվին Նյու Ջերսիում։ Այժմ իր կնոջ՝ Սյուզանի հետ ապրում է Գովսբարոնում (Նյու Հեմփշիր)։ Նրա նախընտրած աշխատանքային միջոցներն են գրիչը, թանաքը, մատիտը եւ յուղաներկը։ Ցուցադրվել է եւ որպես նկարիչ։ Այս վերջին բնագավառում նա իր տեխնիկական կրթությունը զարգացրել է Նյու Ինգլենդի լուսանկարչական դպրոցում։ Բազմաթիվ տաղանդի շնորհիվ կարողանում է ստեղծել տպավորիչ դիմանկարներ, ճարտարապետական հետաքրքիր համալիրներ եւ կոմերցիոն գրավիչ ազդագրեր։ «Չնայած գունավոր էլ եմ լուսանկարում, բայց նախընտրում եմ աշխատել սեւ-սպիտակ գույներով, հատկապես դիմանկարների դեպքում։ Գույներն ավելի են ընդգծում մարդու էությունը», նշում է Գյուլեզյանը, որն արժանացել է մի շարք մրցանակների։ Վերջիններից թվում արժե հիշատակել Մանչեսթրի Արվեստի Ասոցիացիայի լուսանկարչության եւ արվեստի առաջին մրցանակը եւ Էնդովերի Արվեստը զբոսայգում յուղանկարչության Պատվավոր հիշատակության մրցանակը։ Վերջին շրջանում անհատական ցուցահանդես է բացվել Նյու Հեմփշիր Քոլեջի Շափիրո գրադարանում եւ մասնակցել է Պորտ Սմաթի Փլեյըրզ Ռինգ թատրոնում բացված խմբակային ցուցահանդեսին։

Հ. Օ.

Վերաբացում Կեսարիայի ս. Լուսավորիչ եկեղեցու

Կայսերի վիլայեթի վարչական կենտրոն Կեսարիայի Ս. Գրիգոր Լուսավորիչ հայկական եկեղեցին, ինչպես հաղորդել էինք նախապես, նոյեմբերի 30-ին հանդիսավոր արարողություններով պաշտոնապես վերաբացվել էր հավատացյալների առջեւ։ Այս մասին «Արմինյըն Միրըր Սփեքթեյթըր» շաբաթաթերթն իր դեկտեմբերի 14-ի համարում տեղեկացնում է, որ վերաբացմանը մասնակցել է Կոստանդնուպոլսի հայկական պատրիարքարանի կրոնական խորհրդի նախագահ Մեսրոպ արքեպիսկոպոս Մութաֆյանը։ Եկեղեցին երկար ժամանակ փակ է եղել վերակառուցման պատճառով։ Այն կառուցել է 1191 թվին։ Ըստ լրատվության, այդ եկեղեցին լուսավորչական հայերին սպասարկող նախկին երեք եկեղեցիներից (Ս. Աստվածածին, Ս. Լուսավորիչ եւ Ս. Սարգիս) միակն է, որ գործում է այդ տարածաշրջանում ծառայելով Կենտրոնական Անատոլիայի եւ Սեւ ծովի արեւելյան ափերին սփռված մոտ 3 հազար հոգի հաս-

վող հայկական փոքրիկ համայնքների կրոնական եւ հոգեւոր պահանջներին։

Համաձայն թուրքական հանրագիտարանի տվյալների, 1890 թվականին Կեսարիայում ապրել է 43318 լուսավորչական (առաքելական), 9800 բողոքական եւ 1575 կաթոլիկ հայ։ Այսօր ընդամենը 10 հայ է ապրում այնտեղ։ Եկեղեցու վերակառուցումը կատարվել է ի հիշատակ բժիշկ կեսարացի Հակոբ Թոփչյանի, իսկ վերաբացմանը մասնակցելու համար մոտ 400 հայ իրենց ավտոբուսներով Ստամբուլից ժամանել են Կեսարիա։ Նրանց են միացել նաեւ 30 այլ ուխտավորներ Անկարայից, Սեբաստիայից, Մալաթիայից, Թոքատից։ Վերաբացումը համընկել է Կոստանդնուպոլսի հայկական պատրիարքարանի հիմնադրման 535-րդ տարեդարձին։ Հաջորդ օրը դեկտեմբերի 1-ին, եկեղեցում պատարագ է մատուցել Արամ վարդապետ Աթեշյանը։

Ուշագրավ է այն, որ Կայսերիի (Կեսարիա) քաղաքապետը բոլորովին կատարել վերակառուցման աշխատանքները, նաեւ նյութական օժանդակություն է ցուցաբերել տեղի հայկական գերեզմանատան շուրջ քարե պարիսպ ցանկապատ կառուցելու համար։

Քաղաքապետ դոկտ. Շուքրի Կարաբեքիեն, որը ներկա է եղել եկեղեցու վերաբացման արարողությանը, ավարտից հետո եկեղեցու բակում ջերմ խոսքերով է ողջունել արքեպիսկոպոսին, շեշտելով, որ վերաբացումը պետք է ընդունել որպես քրիստոնյա եւ մահմեդական ժողովուրդների խաղաղ համագոյակցության կարեւորագույն երեւույթ։ «Անցյալում մենք ապրել ենք տխուր միջադեպերի միջով։ Բայց այսօր ժամանակն է, որ անհուր կամուրջներ կառուցենք տարբեր համայնքների միջեւ», ասել է նա։

Հ. Օ.

Չարենցի թանգարանի ֆոնդերում նոր նյութեր

ԵՐԵՎԱՆ, 14 ՀՈՒՆՎԱՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ։ Չարենցի գրականության եւ արվեստի պետական թանգարանի ֆոնդերը համալրվել են արժեքավոր նոր նմուշներով։ Ձեռք են բերվել Արշակ Չոպանյանի՝ Կոմիտասին նվիրված ուսումնասիրության ֆրանսերեն ձեռագիրը, Դերենիկ Դեմիրճյանի՝ 2-րդ աշխարհամարտի ժամանակ զինվորներին ուղղված թղթակցությունների ձեռագրերը, Վախթանգ Անանյանի դիմանկարը, որը վրձնել է Մարտիրոս Սարյանը եւ այլ նյութեր։ «Հարստացավ նաեւ Հրաչյա Աճառյանի ոչ մեծաքանակ ֆոնդը», ասաց թանգարանի տնօրեն Հենրիկ Բախչինյանը։ Լեզվաբանի դուստր Քնարիկ Աճառյանից ստացել ենք նրա անձնական արխիվի մի մասը՝ լեզվաբանական գրքեր, լուսանկարներ, ձեռագրեր։ Սակայն ֆոնդը դեռ ամբողջական չէ, եւ միջոցներ լինելու դեպքում պատրաստ ենք ձեռք բերել նաեւ մյուս նմուշները»։

digitised by A.R.A.R.@

ՀԱՐՑԱԶՐՈՒՅՑ

Արմեն Սարգսյան. «Հայաստանի հավաքականը ճանաչման ուղի պետք է անցնի»

Հայաստանի ֆուտբոլի ֆեդերացիայի նախագահը անդրադառնում է հավաքականի մրցաշրջագայությանը

Ամանորի նախօրեին ֆուտբոլի Հայաստանի ազգային հավաքականը մրցաշրջագայության էր մեկնել Հարավային Ամերիկայի մի շարք երկրներ: Ճանապարհին մեր թիմը հանգրվանել էր Ֆրանսիայում, ուր Ալբեր Արսլանյանին պատկանող մարզաբազայում մեկշաբաթյա ուսումնա-մարզական հավաք էր անցկացրել: Հարկ է նշել նաեւ, որ Հայաստանի հավաքականը ամենեւին էլ մարտական կազմով չէր մասնակցել ընկերական մրցամարտերին: Բնականաբար, հարցեր էին ծագում. արդյո՞ք արժեր ոչ լիարժեք թիմով հասնել «աշխարհի ծայրը», հնարավոր չէ՞ր ավելի մոտիկ գտնվող մի երկրի թիմի հետ մրցել եւ, վերջապես, ինչպե՞ս է ընդունել Չիլիի ընտրանուց կրած 0–7 ջախջախիչ հաշվով պարտությունը ֆուտբոլային բարձրաստիճան ղեկավարությունը: Այս, ինչպես նաեւ մի քանի այլ ցավոտ հարցերի պատասխանում է Հայաստանի ֆուտբոլի ֆեդերացիայի նախագահ Արմեն Սարգսյանը:

ՀՐԱՅՐ ՆԱԶԱՐՅԱՆ

– Պարոն Սարգսյան, վերջերս Հայաստանի հավաքականը մեկնել էր Հարավային Ամերիկա: Ի՞նչ նպատակ էր հետապնդում այդ ուղեւորությունը:

– Նախ եւ առաջ ուզում եմ նշել, որ այս մրցաշրջագայությունը նախօրոք նախատեսված չէր: Մենք միայն դեկտեմբերի սկզբներին ստացանք Չիլիի ֆուտբոլի ֆեդերացիայի պաշտոնական հրավերը հունվարի 4-ին ընկերական մրցամարտ անցկացնելու իրենց ազգային թիմի հետ: Այդ պատճառով էլ ստիպված էինք արձակուրդից ետ կանչել հավաքականի ֆուտբոլիստներին, որոնք, բնականաբար, արդեն լավ մարզավիճակում չէին: Տեղում մեկշաբաթյա մարզումներ անցկացնելուց հետո հավաքականը մեկնեց Ֆրանսիա՝ Էքս-ան-Պրովանսում գտնվող, ֆուտբոլի ֆեդերացիայի պատվավոր անդամ Ալբեր Արսլանյանի մարզաբազայում 6-օրյա ուսումնամարզական հավաք անցկացնելու: Դա որոշ չափով հնարավորություն տվեց տղաներին կրկին մոտիկից «զգալու» գնդակը եւ վերականգնել ֆիզիկական տվյալները: Հունվարի 2-ին պատվիրակությունը Մարսելից մեկնեց Սանտյագո: Արդեն գիտեք, որ առաջին մրցամարտում 0–7 հաշվով զիջեցինք տանտերերին: Բնականաբար, այդպիսի արդյունք մենք չէինք նախատեսում եւ անակնկալի եկանք այդ պարտությունից: Երկու օր անց ՀՀ հավաքականը մրցեց Պարագվայի թիմի հետ եւ զիջեց 0–2 հաշվով: Սակայն, նշեմ, որ դրանում իր ազդեցությունն ունեցավ նաեւ այն հանգամանքը, որ ֆուտբոլիստների մեծամասնությունը գտնում է, թե իրենք պետք է հրավիրվեն ազգային հավաքական բարձրացնելու վարպետությունը: Այս տեսակետը ոչ մի քննություն չի բռնում, քանզի երկրի գլխավոր թիմ պետք է հրավիրվեն միայն բարձրակարգ պատրաստականություն ունեցող ֆուտբոլիստները: Իր ազդեցությունն ունեցավ նաեւ տղաների ոչ լիարժեք ֆիզիկական մարզավիճակը: Ավելացնեմ, որ Մարսելից Սանտյագո հասանք 18 ժամում: Մեր խաղացողների համար անսովոր էին եւ բնակլիմայական պայմանները, քանի որ հարավային կիսագնդում այժմ ամառ է, արեւադարձներին բնորոշ շոգ եղանակով: Ինչ վերաբերում է ուղեւորության նպատակահարմարությանը, ապա հիմնական խնդիրը լուրջ մրցակցի դեմ խաղում երիտասարդ ֆուտբոլիստների մրցափորձ ձեռք բերելն էր: Դրա համար էլ մենք թիմ էինք հրավիրել երեք երիտասարդ ֆուտբոլիստների, որպեսզի նրանք փորձություն անցնեն «մարտում»: Պետք է ասեմ, որ իրեն հատկապես լավ դրսեւորեց «Կոտայքի» կիսապաշտպան Գագիկ Մանուկյանը, որը երկու խաղում էլ դուրս գալով փոխարինման, վատ չէր նայվում:

– **Ինչո՞ւ թիմում չէին «արտասահմանցիները»:**

– Նախատեսված էր, որ Ֆրանսիայում հավաքականին կմիանան այս երկրում հանդես եկող Միշել Տեր-Զաքարյանը եւ Էրիկ Ասատուրյանը: Վերջին պահին պարզ դարձավ, որ նրանք չեն կարող մեկնել Հարավային Ամերիկա՝ Ֆրանսիայի ազգային առաջնության խաղերում իրենց ակումբների կազմում հանդես գալու պատճառով: Այնպես որ, պատվիրակության կազմը պակասեց երկու ֆուտբոլիստով:

– **Ֆինանսական տեսանկյունից որքանո՞վ էր արդարացված ճանապարհորդությունը:**

– Ուղեւորության ծախսերի մեծ մասն իր վրա էր վերցրել Չիլիի ֆուտբոլի ֆեդերացիան, որը վճարեց Մարսելից Սանտյագո եւ հակառակ ուղղությամբ ճանապարհածախսը, հոգաց իրենց երկրում գտնվելու ընթացքում բոլոր ծախսերը: Հայկական կողմն ապահովել էր միայն Երեւանից Փարիզ եւ տանվերադարձի գումարը:

– **Նպատակահարմար չէր արդյո՞ք ընկերական հանդիպումներ անցկացնել այսպես կոչված «մերձավոր արտասահմանի» որեւէ ընտրանու հետ՝ թեկուզ Վրաստանի թիմի, որը բավականին լավ տպավորություն է թողնում:**

– Անշուշտ, սակայն խնդիրը նրանում է, որ ազգային հավաքականների մակարդակով մրցախաղ կազմակերպելու համար, առաջին հերթին, հարկավոր է երկու ֆեդերացիաների նախնական պայմանավորվածությունը, որը պետք է ձեռք բերվի առնվազն մեկ տարի առաջ: Ես մի քանի անգամ, այս առթիվ, զրուցել եմ Վրաստանի ֆուտբոլի ֆեդերացիայի նախագահ Ախալկացիի հետ: Սակայն, վրացական կողմից նման մրցամարտ կազմակերպելու որեւէ հիմնավորում չեմ ստացել: Մենք պատրաստ ենք այսօր խաղալու Վրաստանի ազգային հավաքականի հետ, քանի որ այդ երկրի թիմը, նախ վատ չի խաղում, եւ երկրորդը՝ շատ ավելի քիչ կլինեն ֆինանսական ծախսերը: Բայց, անհայտ պատճառներով, այդ մրցամարտը չի կայանում: Մեր ազգային հավաքականն այսօր ճանաչման չի արժանացել աշխարհում: Երբ աշխարհի առաջնության ընտրական փուլում մեր թիմը լավ հանդես գա եւ ուժեղ մրցակցի հանդեպ ձեռք բերի, այդ ժամանակ արդեն վրացական կողմը շահագրգռված կլինի բանակցել մեզ հետ: Ցավոք, այսօր մենք չենք կարող պայմաններ թելադրել միջազգային ասպարեզում եւ ստիպված ենք ընդունել ցանկացած առաջարկ, որպեսզի թիմը կարողանա մրցափորձ ձեռք բերել: Մենք այսօրվանից աշխատում ենք հաջորդ տարի եւս հարավամերիկյան ուժեղագույն թիմերի հետ հանդիպումներ կազմակերպելու ուղղությամբ:

– **Պարոն Սարգսյան, Չիլիի եւ Պարագվայի հավաքականներից բացի այլ երկրների հավաքականների հետ պայմանավորվածություն կա՞ր ընկերական խաղ անցկացնելու վերաբերյալ:**

– Նախնական պայմանավորվածություն չկար: Սակայն, Բուենոս Այրեսում տեղի մեր ներկայացուցիչները առաջարկեցին եւս երկու շաբաթով երկարացնել մրցաշրջագայության ժամկետը, հետագայում նոր մրցակիցներ գտնելու համար: Մենք այդ առաջարկը չընդունեցինք, քանի որ ունեինք հունվարի 8-ի Փարիզ-Երեւան չվերթի տոմսերը: Բացի այդ, ինչպես գիտեք, հունվարի վերջին Հայաստանի չեմպիոն «Փյունիկը» մասնակցելու է Մոսկվայում կայանալիք ԱՊՀ երկրների չեմպիոնների գավաթին: Սա լուրջ մրցաշար է, որին թիմը պետք է ներկայանա մարտական կազմով:

– **Ի՞նչ պայմաններ էին ստեղծված մեր թիմի համար:**

– Պայմանները գերազանց էին: Մարզումները կազմակերպվում էին բարձրակարգ խաղադաշտերում: Մեր տրամադրության տակ էր փոխադրամիջոցը, ապրում էինք բարձրորակ հյուրանոցում: Մի խոսքով, ամեն ինչ շատ լավ էր:

– **Տեղական թիմերի ներկայացուցիչները հետաքրքրվեցի՞ն մեր ֆուտբոլիստներից որեւէ մեկով:**

– Ոչ, քանի որ շատ քիչ ֆուտբոլիստներ կարողացան իրենց լավ դրսեւորել: Կառանձնացնեի Համլետ Մխիթարյանին, որը արդեն Երեւանում լավ մարզավիճակում էր: Պատահական չէ, որ վերադարձի ճանապարհին Արթուր Պետրոսյանը, Համլետ Մխիթարյանը եւ Սարգիս Հովսեփյանը երկու շաբաթով մնացին Ֆրանսիայում, որտեղ ուսումնամարզական հավաք անցկացնեն բարձրագույն խմբի մի շարք ակումբների հետ: Թե որոնք են դրանք, առայժմ չեմ կարող ասել:

– **Ինչպե՞ս է նախապատրաստվելու Հայաստանի ընտրանին ապրիլի 30-ին կայանալիք Հյուսիսային Իռլանդիայի հավաքականի հետ մրցամարտին:**

– Ֆուտբոլիստները կշարունակեն մարզվել իրենց ակումբներում, նախապատրաստվելով նաեւ ազգային առաջնության երկրորդ շրջանին: Համենայնդեպս, մինչեւ փետրվարի 20-ը հավաքականը ոչ մի խաղ չի անցկացնի: Օրերս մենք ֆաքս ստացանք Թուրքմենիայի ֆուտբոլի ֆեդերացիայից, ուր նշված է, որ մեր թիմը հրավիրվում է Աշգաբաթ մեկ ընկերական մրցամարտ անցկացնելու: Այժմ բանակցում ենք երկու խաղ անցկացնելու ուղղությամբ: Եթե ստանանք նրանց համաձայնությունը, ապա երկրորդ հանդիպումը կկայանա ապրիլի կեսերին Երեւանում:

ԴԵՎԻՍԻ ԳԱՎԱԹ

Հայաստանի թենիսիստները մեկնում են Սենեգալ

ԵՐԵՎԱՆ, 14 ՀՈՒՆՎԱՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: ՀՀ թենիսի ֆեդերացիայում հաղորդեցին, որ Հայաստանի թենիսի տղամարդկանց հավաքականը հունվարի 15-ին Երեւանից մեկնելու է Մոսկվա, իսկ մեկ օր անց Դաքար: Մեր հավաքականը կմասնակցի Սենեգալի մայրաքաղաքում կայանալիք Դեւիսի գավաթի եվրաաֆրիկյան ընտրական գոտու մրցաշարին:

Հավաքականի կազմում են Արսակ Հարությունյանը, Անդրեյ Մակիչյանը, Հայկ Հակոբյանը, Դավիթ Բաբայանը եւ պահեստային Հայկ Ղարիբյանը, մարզիչն է միջազգային կարգի մրցավար Մարտին Պետրոսյանը:

Անցյալ տարի Ստամբուլի մրցաշարին մասնակցած Սարգիս Սարգսյանը, Արթուր Թոմբալյանը, Յոլակ Գեորգյանը եւ Արթուր Ներսիսյանը տարբեր պատճառներով թիմի կազմում չեն ընդգրկվել:

Մեր հավաքականը Սենեգալի, Բոսնիա-Հերցեգովինայի եւ Լիխտենշտեյնի թիմերի հետ հանդես կգա նույն ենթախմբում: Հիշեցնենք, որ անցյալ տարի Ստամբուլում հայ թենիսիստները հաղթել են վերջին երկու թիմերի հետ եւ հաղթանակ տարել 3:2 եւ 3:0 հաշվով:

Այս անգամ Դեւիսի գավաթի մրցաշարում պայքարը շարունակելու համար նախ պետք է ենթախմբում տեղ գրավել առաջին երկյակում, այնուհետեւ երկրորդ ենթախմբի երկու լավագույն թիմերի հետ մրցաշարում նվաճել հաղթողի կոչումը:

Հայաստանի թիմը առաջին հանդիպումը անցկացնելու է տանտերերի հետ:

ՏԱՐԱՌՈՏ

Մահացավ արքայազն Բերտիլը

Ստոկհոլմում, 84 տարեկան հասակում, իր մահկանացուն կնքեց Շվեդիայի ՄՕԿ-ի նախկին նախագահ արքայազն Բերտիլը, որն այս երկրի ներկայիս թագավոր Կարլ XVI Գուստավի հորեղբայրն էր: Արքայազն Բերտիլը գլխավորել է Շվեդիայի ՄՕԿ-ը 1947–65 թթ.: Երիտասարդ տարիներին զբաղվել է չմշկավազքով, եղել է երկրի չեմպիոն պատանիների միջեւ: Այնուհետեւ հրապուրվել է ավտոարշավներով, որը շուտով թողել է ծնկի վնասվածքի պատճառով: Նա անտարբեր չէր նաեւ գոլֆի եւ երկրի գավառներում տարածված տեսանկյա խաղի նկատմամբ:

Ուժերի յուրօրինակ փորձարկում, թե՞...

1999 թվականին Ավստրալիայում տեղի կունենան Համաշխարհային երիտասարդական խաղերը: Դրանք կանցկացվեն Սիդնեյում, ուր մեկ տարի անց կմեկնարկեն 2000 թվի ամառային օլիմպիական խաղերը: Երիտասարդական մրցումներ անցկացնելու գաղափարը միանշանակ չի ընդունվել ՄՕԿ-ում: Այն ունի եւ կողմնակիցներ, եւ հակառակորդներ: Այս առթիվ ստեղծվել է ՄՕԿ-ի աշխատանքային պատվիրակություն, որը տեղում կուսումնասիրի իրադրությունը:

ՀԵՏԱՔՐՔՐԱԿԱՆ

Յուրօրինակ արկածներ Կոլորադոյի լեռներում

«Ինդիանապոլիս-500» ավտոարշավի եռակի չեմպիոն Բոբի Անսերը կարող է իրեն հաջողակ համարել բարեհաջող ավարտված ողբերգական միջադեպից հետո: Արկածների 63-ամյա սիրահարը ընկերոջ հետ սահնակով ուղեւորվելով լեռներ, մոլորվեց: Սառցապատ լանջերով նա սկզբում վերելք է կատարել, բռնվելով ծառի ճյուղերից եւ արդեն սառցահարված 22 կմ անցնել քաղաքակիրթ աշխարհին կապվելու նպատակով:

Բարեկամները Կոլորադոյի լեռներում անցկացրեցին 1.5 օր: Բոբի Անսերը նույնիսկ ուրախ է արկածի համար, որը նրա կյանքը լցրեց նոր, սուր զգացողություններով:

ԵՐԵՎԱՆ

ԵՊՀ. Բառարանը ծնվում է ֆիզկուլտամբիոնում

Ձմեռային մարզաձեւերի ռուս-հայերեն բառարանի կազմմանն են ձեռնամուխ եղել Երեւանի պետական համալսարանի ֆիզիկական դաստիարակության ամբիոնի մասնագետները՝ ամբիոնի վարիչ, Հայաստանի ֆիզկուլտուրայի եւ սպորտի վաստակավոր գործիչ, հանրապետության վաստակավոր մարզիչ, մանկավարժական գիտությունների թեկնածու, պրոֆեսոր Գեորգի Պետրոսյանի ղեկավարությամբ: Այդ աշխատանքները ամբիոնի գիտական գործունեության հիմնական ուղղություններից են, նշվում է ԵՊՀ 1995/96 թթ. օրերս լույս տեսած հաշվետվության մեջ: Բառարանն ընդգրկելու է հիմնականում այն մարզաձեւերը, որոնք Հայաստանում կիրառվում են:

Ինչպես ընդգծեցին ամբիոնում, մի քանի տասնյակի հասնող մարզաձեւերի ուսուցման, կատարելագործման ու մեկնաբանման համար հրատապ է մայրենի լեզվով մարզական բառերի, բառակապակցությունների ու տերմինների մշակումը: Այնինչ, այսօր մենք չունենք ամբողջական ռուս-հայերեն մարզական բառարան:

Բառարանի հրատարակումը հնարավորություն կընձեռի բարելավելու ֆիզկուլտուրայի եւ սպորտի ուսուցման եւ մարզման մեթոդիկայի աշխատանքները կրթադաստիարակչական բոլոր հաստատություններում, կդյուրացնի մարզաշխարհի ընդգրկուն միջոցառումների մեկնաբանությունը, բացատրությունն ու ընկալումը:

Միաժամանակ ամբիոնի դոցենտ, մանկավարժական գիտությունների թեկնածու, Հայաստանի վաստակավոր մարզիչ Կառլեն Բաբայանը շարունակում է աշխատել 1985 թվականին հրատարակված իր «Մարմնամարզական տերմինների տեղեկատու բառարանը» լրամշակելու ուղղությամբ:

ԵՊՀ ֆիզդաստիարակության ամբիոնում հետազոտություններ են շարունակվում մեկ այլ գիտական թեմայով՝ համալսարանի կրթադաստիարակչական համակարգում ուսանողների ֆիզիկական դաստիարակության հարցերի վերաբերյալ: Ուսումնասիրության նպատակն է՝ բացահայտել մայր բուհի ուսանողության ֆիզիկական պատրաստության, առողջական վիճակի եւ ուսման առաջադիմության փոխադարձ կապը եւ փոխներգործությունը, ֆիզկուլտուրայի սոցիալական դերն ու նշանակությունը ուսանողների կենցաղում: Այս ուղղությամբ հետազոտական աշխատանքների արդյունքների հիման վրա կբարեփոխվի ֆիզդաստիարակության ուսումնամարզական գործընթացը, կմշակվի ուսումնամեթոդական ձեռնարկ ուսանողների եւ ֆիզդաստիարակության մասնագետների համար: Թեմայի ղեկավարն է ամբիոնի վարիչ, պրոֆեսոր Գեորգի Պետրոսյանը, հետազոտություններին մասնակցում են ամբիոնի դոցենտներ Սիմոն Սարգսյանը եւ մանկավարժական գիտությունների թեկնածու Հենրիկ Թումանյանը:

ՏԻԳՐԱՆ ԼԻԼՈՅԱՆ

digitised by A.R.A.R.@

Միդլենդ Արմենիա բանկը

առաջարկում է հետեւյալ ծառայությունները

- Ընթացիկ հաշիվների սպասարկում
- Ավանդների եւ դեպոզիտների ընդունում
- Փոխանցումներ
- Ճանապարհային չեկերի առք եւ վաճառք
- Այլ չեկերի առք
- Ավտոմատ Գանձարկղային մեքենաներից (բանկոմատներից) օգտվելու հնարավորություն

Ընթացիկ հաշիվներ
Կրեդիտային մնացորդի դիմաց տոկոս չի վճարվում:

Խնայողական հաշիվներ
ՀՀ դրամով խնայողական ցպահանջ հաշիվների դիմաց վճարվում է տարեկան 9 տոկոս դրույքաչափով:
ԱՄՆ դոլարով հաշիվների դիմաց տարեկան 3 տոկոս դրույքաչափով:

Ժամկետային ավանդների տոկոսադրույքներ

Գումար (հազ. դրամ)	ՀՀ դրամով ավանդների տարեկան տոկոսադրույքներ		
	1 ամիս	3 ամիս	6 ամիս
2.000-10.000	19.00	19.75	20.50
10.000-20.000	19.25	20.00	20.75
20.000 եւ ավել	19.50	20.25	21.00

Գումար	ԱՄՆ դոլարով ավանդների տարեկան տոկոսադրույքներ			
	3 ամիս	6 ամիս	9 ամիս	12 ամիս
5.000-25.000	5.25	5.45	5.65	5.85
25.000-50.000	5.35	5.55	5.75	5.95
50.000 եւ ավել	5.45	5.65	5.85	6.05

Փոխանցումներ

Ստացումներ արտասահմանից

Հաշվին ստացված արտարժույթով ստացումներից պահվում է 3000 ՀՀԴ:

Փոխանցումներ արտասահման
Երբ փոխանցման համար վճարվում է ՀՀ դրամով, ապա գանձվում է գումարի 0.3 տոկոսը կամ նվազագույնը 12000 ՀՀԴ:

Երբ փոխանցման համար վճարվում է ԱՄՆ դոլարով, ապա գանձվում է գումարի 0.5 տոկոսը կամ նվազագույնը 12000 ՀՀԴ:

Փոխանցումներ ՀՀ տարածքում
Տեղական բանկերին ՀՀ դրամով փոխանցման դեպքում գանձվում է 1000 ՀՀԴ:

Ներքին փոխանցումներ
Փոխանցումները ՀՀ դրամով եւ արտարժույթով Միդլենդ Արմենիա Բանկի հաշիվների միջեւ կատարվում է անվճար:

Գնված չեկեր
Գնված չեկերի համար պահվում է 0.5 տոկոսը կամ նվազագույնը 4000 ՀՀԴ:

Ճանապարհային չեկերի վաճառքը
Երբ վաճառվում է ՀՀ դրամով, ապա գանձվում է գումարի 1 տոկոսը կամ նվազագույնը 2000 ՀՀԴ:

Երբ վաճառվում է ԱՄՆ դոլարով, ապա գանձվում է 1.25 տոկոս կամ նվազագույնը 4000 ՀՀԴ:

Բանկի կողմից սահմանված պայմանների բավարարման դեպքում կատարվում է նաեւ վարկային ռեսուրսների տրամադրում:

Տոկոսադրույքներն ու գնացուցակները միայն ուղղություն տալու համար են եւ կարող են փոփոխվել: Մեր ծառայությունների եւ գնացուցակների վերաբերյալ մանրամասն տեղեկությունների համար զանգահարեք Հաճախորդների Սպասարկման Բաժին.

Հեռ. 58-70-95, 58-70-88:

Հաշվետվություն

բանկի եկամուտների եւ ծախսերի վերաբերյալ

հազար դրամ

ԱՆՎԱՆՈՒՄԸ	Նախորդ ժամանակաշրջան	Հաշվետու ժամանակաշրջան
Եկամուտները		
Դրամական վարկերից եւ դեպոզիտներից ստացված տոկոսներ	9.166	9.901
Արտարժութային վարկերից եւ դեպոզիտներից ստացված տոկոսներ	78.064	137.299
Ստացված կոմիսիոն գումարներ	103.765	207.686
Ծախսերի փոխհատուցումը հաճախորդների կողմից		
Լիզինգից, ֆակտորինգից, տրաստային գործառնություններից ստացված եկամուտներ		
Արտարժութային գործառնություններից ստացված եկամուտներ	43.263	88.914
Արժեթղթերով գործառնություններից ստացված եկամուտներ	109.654	208.441
Մատուցված ծառայությունների դիմաց ստացված գումարներ	3.837	6.662
Նախկինում պահուստաֆոնդի հաշվին դուրս գրված վարկի վերադարձում		
Անցած տարիների գործառնություններից ստացված տոկոսներ եւ կոմիսիոն գումարներ		
Այլ եկամուտներ	2.307	33.689
այդ թվում ա) վարկերի պահուստաֆոնդից վերադարձված գումարներ		31.367
բ) արտահրացումային եկամուտ		15
Ընդամենը եկամուտներ	**350.056**	**692.592**
Ծախսեր		
Ներգրավված միջոցների դիմաց դրամով վճարված տոկոսներ	16.167	17.713
Ներգրավված միջոցների դիմաց արտարժույթով վճարված տոկոսներ	35.440	57.619
Վճարված կոմիսիոն գումարներ	2.801	3.488
Հաճախորդների համար ծախսեր լիզինգի, ֆակտորինգի, տրաստային գործառնությունների գծով ծախսեր		
Արտարժութային գործառնությունների գծով ծախսեր	17.280	32.985
Արժեթղթերով գործառնությունների գծով ծախսեր	774	774
Ամորտիզացիոն հատկացումներ եւ մաշվածք	31.907	51.722
Մասհանումներ վարկերի հնարավոր եկամուտների պահուստաֆոնդին	18.926	54.450
Անցած տարիներին գործառնությունների գծով վճարված տոկոսներ եւ կոմիսիոն գումարներ		
Այլ ծախսեր	443.941	521.000
այդ թվում ա) արտարժույթի փոխարկման ծախսեր		17.701
բ) ոլորտային փորձերի ձեռք բերման ծախսեր		59.360
Ընդամենը 970	567.236	739.751
Աշխատավարձի ֆոնդ	191.863	307.016
Գործուղման ծախսեր	22.356	25.621
Այլ ծախսեր	272.359	380.524
այդ թվում ա) հաղորդակցության ծախսեր		15.975
բ) կոմպյուտերային համակարգի պահպանման ծախսեր		29.046
Ընդամենը 971	486.578	713.161
Ընդամենը ծախսեր	**1.053.814**	**1.452.912**

Բանկի գործունեության ֆինանսական արդյունքներին վերագրվող եկամուտներ եւ ծախսեր

հազար դրամ

ԱՆՎԱՆՈՒՄԸ	Նախորդ ժամանակաշրջան	Հաշվետու ժամանակաշրջան
Եկամուտներ		
Արժեթղթերի եւ փայամասնակցության գծով եկամուտներ		
Արտարժութային գործառնությունների գծով դրական փոխարժեքային տարբերություններ		187
Ստացված տույժեր, տուգանքներ, փոխհատուցումներ		
Նախորդ տարիների շահույթ		
Նախկինում վնասներով դուրս գրված վարկի վերադարձում		
Գրավի իրացումից ստացված եկամուտներ		
Այլ եկամուտներ		
Ընդամենը	0	187
Ծախսեր		
Վճարված տույժեր, տուգանքներ	25	25
Գանձման համար ոչ ենթակա դեբիտորական պարտքերի դուրսգրումից վնասներ		
Արտարժութային գործառնությունների գծով բացասական փոխարժեքային տարբերություններ		
Այլ ծախսեր		
Ընդամենը	25	25
Հաշվեկշռային շահույթ (վնաս)	–760.158	
Հարկվող շահույթ	0	

Միդլենդ Արմենիա բանկի հաշվեկշիռը

հաշվապահական հաշվառման հավաքական (կոնսոլիդացված)

հազ. դրամ

Ակտիվ	գումարը 30. 09.96	31.12.96
1. Դրամական միջոցներ	968123	711989
ա) դրամով	120342	89521
բ) արտարժույթով	847781	622468
2. Հաշիվներ թղթակից բանկերում	329239	294515
ա) դրամով Կենտրոնական բանկում	95462	39335
դրամով այլ բանկերում	—	—
բ) արտարժույթով հանրապետությունում	3117	2773
արտարժույթով հանրապետությունից դուրս	92229	252407
արտարժույթով պարտադիր պահուստավորում Կենտրոնական բանկում	138431	139543
3. Արժեթղթեր, փայամասնակցություն	1093350	3441901
այդ թվում պետական կարճաժամկետ պարտատոմսեր	1091250	3441900
4. Վարկային ներդրումներ	500444	994520
այդ թվում արտարժույթով	498989	993599
5. Բանկերին տրված վարկեր	82464	43507
այդ թվում արտարժույթով հանրապետությունում	82464	43507
6. Դեպոզիտներ այլ բանկերում	1649280	25000
Այդ թվում արտարժույթով հանրապետությունից դուրս	1566816	—
7. Լիզինգ	—	—
8. Ֆակտորինգ	—	—
9. Հիմնական միջոցներ	850184	965633
10. Շահույթի հաշվին օտարված միջոցներ	5200	53369
11. Այլ ակտիվներ	114884	54286
12. Վնաս	734120	790495
Հաշվեկշիռ	6327288	7514758

Պասիվ	Գումարը	
1. Կանոնադիր կապիտալ	2437600	2437600
2. Պահուստային ֆոնդ	— —	— —
3. Այլ ֆոնդեր	31342	51405
4. Հաճախորդների հաշիվների միջոցներ	2587447	2572185
այդ թվում արտարժույթով	2325992	2301944
5. Թղթակից բանկերի հաշիվներ	23861	31197
6. Կազմակերպությունների, ձեռնարկությունների դեպոզիտներ	24739	127584
7. Քաղաքացիների ավանդներ	173477	1337474
այդ թվում արտարժույթով	163477	1325384
8. Այլ բանկերից ստացված վարկեր	103080	435070
9. Շահույթ — —		
10. Կրեդիտորներ եւ այլ պարտավորություններ928905503420		
15. Վարկային հնարավոր կորուստների պահուստային ֆոնդ	16837	18823
Հաշվեկշիռ	6327288	7514758

Հավելված 1

Հայաստանի Հանրապետության Կենտրոնական բանկի կողմից սահմանված բանկերի գործունեության կարգավորման տնտեսական նորմատիվների

Հաշվարկ

Ցուցանիշների անվանումը	Սահմանված տնտ. նորմատիվի մեծությունը	Տնտ. նորմատիվի փաստացի մեծությունը առ 01.07.96	
		01.10.96	01.01.97
Ընդհանուր կապիտալի եւ ռիսկով կշռված ակտիվների գումարների միջեւ սահմանային հարաբերակցությունը (Ն1.1)	Նվազագույն թույլատրելի մեծությունը մինչեւ 1997 թ. հունվարի 1-ը 4 տոկոս	81 տոկոս	65 տոկոս
Հիմնական կապիտալի եւ ռիսկով կշռված ակտիվների գումարների միջեւ սահմանային հարաբերակցությունը (Ն1.2)	Նվազագույն թույլատրելի մեծությունը մինչեւ 1997 թ. հունվարի 1-ը 2 տոկոս	81 տոկոս	66 տոկոս
Բարձր իրացվելի ակտիվների եւ ընդհանուր ակտիվների գումարների միջեւ սահմանային հարաբերակցությունը (Ն2.1)	Նվազագույն թույլատրելի մեծությունը 25 տոկոս	48 տոկոս	71 տոկոս
Բարձր իրացվելի ակտիվների եւ ցպահանջ պարտավորությունների միջեւ սահմանային հարաբերակցությունը (Ն2.2)	Նվազագույն թույլատրելի մեծությունը 1997 թ. հունվարի 1-ից 30 տոկոս	10 տոկոս	142 տոկոս
Մեկ փոխառուի ռիսկի առավելագույն չափը (Ն3)	Առավելագույն թույլատրելի մեծությունը չպետք է գերազանցի ընդհանուր կապիտալի 35 տոկոսը	19 տոկոս	23 տոկոս
Բանկի հետ կապված բոլոր անձանց գծով ռիսկի առավելագույն չափը (Ն4)	Մինչեւ 1998 թ. հունվարի 1-ը 100 տոկոս	0	0
Բանկի հետ կապված մեկ անձի գծով ռիսկի առավելագույն (Ն4.1)	Մինչեւ 1999 թ. հունվարի 1-ը 10 տոկոս	0	-0

«ՍՓՅՈՒՌ» ՏԵՂԵԿԱՏՈՒ - ԱՆՎՃԱՐ ՏԵՂԵԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ՀԱՅԱՍՏԱՆՈՒՄ ԳՈՐԾՈՂ ՁԵՌՆԱՐԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԱՌԱՋԱՐԿԻ ԵՎ ՊԱՀԱՆՋԱՐԿԻ ՄԱՍԻՆ ՀԵՌԱԽՈՍՈՎ 589167, 581351
«Պարբերական» հրատարակչութեան տպարան, Երեւան-23, Արշակունեաց 2 Գրանցման թիվ 65. Դասիչ 69149, Պատուէր 494 Տպաքանակը՝ 4000 Ստորագրուած է տպագրութեան՝ 14. 01. 1997 Գինը՝ 100 դրամ

digitised by A.R.A.R.@